

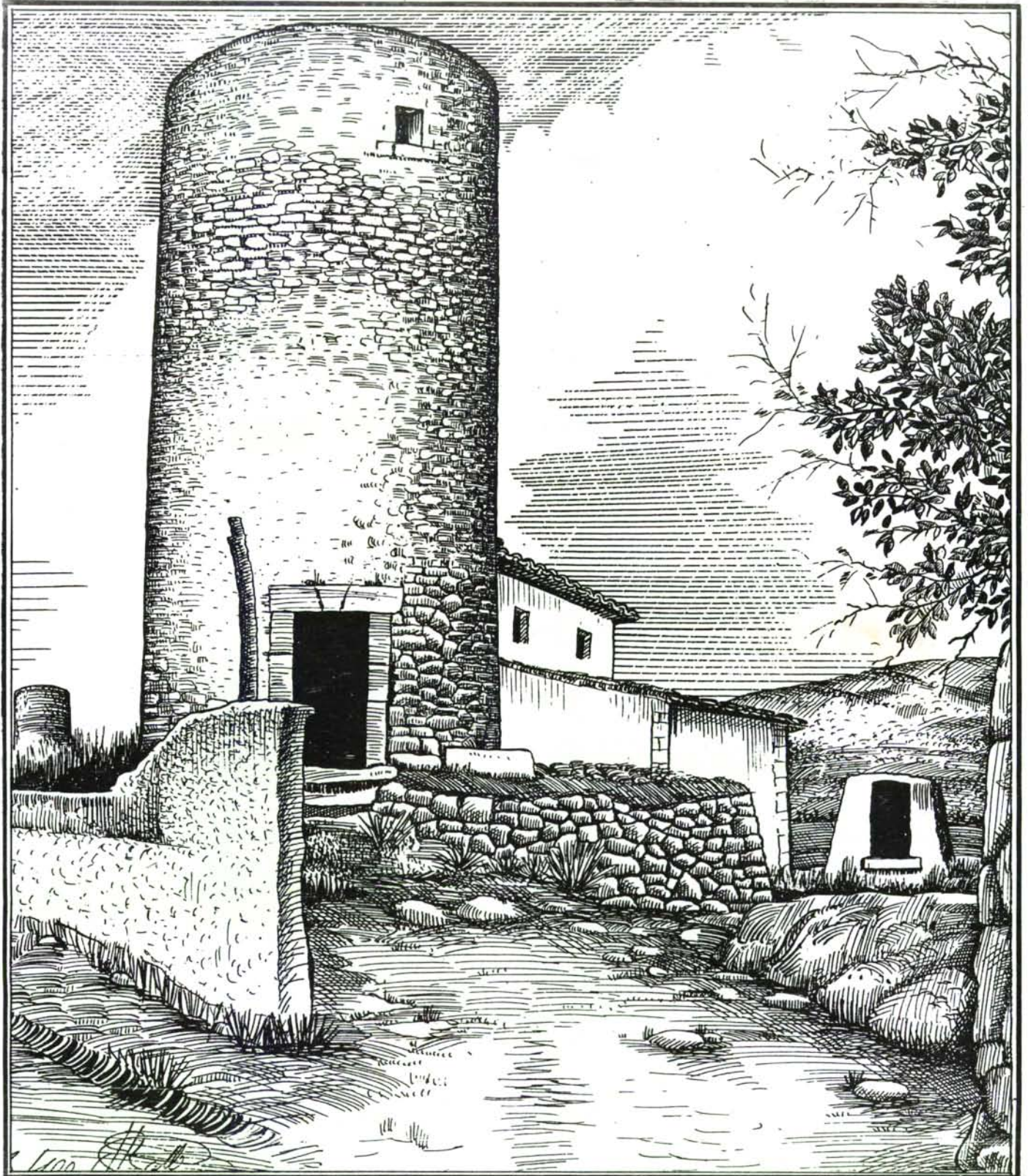
BONA PAU

PRENSA
CORONA

Núm. 443 / Any XXXVIII

MONTUÏRI

GENER 1990

LES OBRES PÚBLIQUES AL SEGLE XIX (i III) Remodelació d'alguns camins veïnals

EL CAMÍ DE PORRERES

Quasi tots coneixem l'existència d'un camí que partint a pocs quilòmetres d'Algaida arriba fins al cementeri de Porreres. Aquesta via és anomenada actualment el camí vell de Porreres. L'adjectiu vell ens indica que antigament era el conducte usat per arribar al poble veí a través dels ramals que hi donen (camí de Sa Cova, de Son Bescós, etc.)

L'any 1848 s'obrí el nou vial que avui en dia ens duu a Porreres.

"16 de gener de 1848.

... Asimismo se dió cuenta por el Sr. Presidente (batle) del oficio del Sr. Gefé Político de 5 de enero corriente relativo a que se empieza la construcción del trozo de camino de Porreres desde la punta de Son Collell hasta el huerto viejo de Son Miró y se acordó que se empezase dicha obra".

Lo que també hem descobert és que hi devia haver un pont:

"6 de març de 1852.

... Propuso el Sr. Presidente que habia tenido noticia por conducto del peón caminero vecinal que el puente situado en el paraje llamado el Crevés del camino que conduce a Porreres necesitaba por su mal estado una pronta reparación. Enterada la municipalidad de lo expuesto por el Sr. Alcalde y atendiendo a que el camino donde se halla el puente de que se trata según el itinerario aprobado por el Gobernador de la Provincia en diciembre de 1849 es declarado vecinal, se resolvió nombrar a don Gabriel Ribas para la dirección de la obra del citado puente cuyo coste se pagará de los fondos del jornal personal".

EL CAMÍ DE SANT JOAN

Un altre camí també va esser remodelat el segle passat: és el que de la nostra vila condueix a la de Sant Joan.

PORTADA

MOLÍ DE CA N'ANDREU

Quan els molins presentin una cara com la que ens ofereix el d'aquest dibuix, obra de Cardell, podem parlar de la recuperació d'Es Molinar

La remodelació i adob de camins veïnals sempre ha estat preocupació dels Ajuntaments

L'actual traçat, continuació del carrer de Palma, era inexistent, i es pot considerar que començava al final del carrer de Sa Trona i connectava amb la via actual passant pel Molí d'En Fraret. El nou tram fou realitzat l'any 1858 i després de la seva realització sorgiren alguns problemes com el de que els propietaris limítrofs a l'antic camí s'apoderaren d'aquest per fer-lo terreny de cultiu propi, la qual cosa motivà la protesta de donya Nicolaua Alemany, propietària de la possessió Sa Torre, ja que li impedièn l'ús del camí per arribar a la seva finca.

"22 d'abril de 1866.

... Igualmente se dió acuerdo a dar informe a la solicitud presentada por doña Nicolasa Alemany que es del tenor siguiente: En cumplimiento del oficio de V.S. de 27 de marzo último se ha reunido este Ayto. a fin de informar sobre los extremos contenidos en la solicitud presentada por doña Nicolasa Alemany en nombre de su hijo don José Villalonga y Aguirre en la que se pide que se deje expedito el tramo del camino antiguo que rodea parte de su predio (Sa Torre) y que servia antes de la construcción del nuevo de única comunicación entre este pueblo y sus vecinos de San Juan y Petra y del que ahora se han aprovechado varios colindantes sin derecho alguno.

Esta corporación solo debe corroborar la exactitud de cuanto se expone por doña Nicolasa Alemany debiendo añadir que varias veces ha advertido a dichos propietarios colindantes que el camino de que se trata no podían

ocuparlo, pues que a la construcción del nuevo que pasa contiguo a este se habia indemnizado el tránsito de la nueva via sin contar con el terreno que ocupaban la antigua que quedó propiedad de este municipio que quiso y debió respetar los derechos de aprontar al mismo que tenían varios vecinos para el servicio de sus propiedades que no confinaban con el nuevo, como precisamente sucede con el predio La Torre propio de la colindante en el nombre que cese.

Dice pues este municipio que don Jose Villalonga está en su derecho al solicitar de V. que mande expédito al servicio público el antiguo camino que servia de comunicación entre este pueblo y los de Petra y San Juan".

Però, algun canvi es degué produir, ja que l'Ajuntament acordà el 13 de febrer de 1870 la venda de l'antic camí el qual es posà en subhasta el juliol de l'any següent:

"13 de febrer de 1870.

... Propuso el Sr. Alcalde que creía muy conveniente y de provecho el poder vender el camino viejo de la carretera que de esta conducia a la villa de San Juan. Enterado este municipio acordó la venta del referido camino".

"30 de juliol de 1871.

... Mas también se dió cuenta de un oficio de 22 del actual en el cual participa que el día 17 de agosto se ha de subastar el trozo de camino viejo de San Juan y que anuncien esta orden para conocimiento de este pueblo".

Guillem Mas Miralles

El fet cultural montuïrer

L'aspecte cultural ha estat possiblement el que més ha sobresortit en el transcurs de l'any que hem acabat. Nombroses manifestacions d'aquest tipus s'han donat en el nostre poble i de cada dia és més la gent que s'interessa i preocupa per un o altre caire de la cultura.

Si repassam, per exemple, la tasca que es realitza a les escoles, veim que de cada any millora l'ensenyament, no sols per les matèries que s'imparteixen, sinó perquè els alumnes surten millor preparats. Dins el mateix tema s'ha d'alabar la labor del Patronat de Música, de la mateixa Banda, de la Coral, de l'Escola de Balls, dels Cossiers... ja que són testimo-

ni de la inquietud que aflora dins un altre nombrós grup de montuïrers. I encara podríem afegir altre tant si pensam la funció cultural que desenvolupa la Biblioteca Municipal, l'edició de recents llibres deguts a plomes d'altres montuïrers, com són "Raíces del Pueblo", "Receptes de Cuina", "Catàleg de noms propis de persona", "Cristóbal Colon era noble y de sangre real, "Diccionari Vermell" i "La Bona Nova".

Són de destacar també els premis literaris obtinguts per les mateixes escoles i altres montuïrers; l'esforç, petit o gros, que fa l'Ajuntament, com seran la normalització lingüística, el projecte del qual encara està en estudi, la col·locació de rètols en català, la conservació i millorament del nostre patrimoni artístic o el mateix pregó de les festes.

Dins aquest aspecte cultural s'hi han d'incloure altres camps que aquí es practiquen i fomenten, com són els concursos de dibuix que s'organitzen per les festes, els literaris de BONA PAU, les obres teatrals que es preparen i representen, els homenatges, els cursos de la Mancomunitat d'Es Pla, de tall, confecció, idiomes, cuina... l'aparició de les revistes "Puput Xerrador" o "Aixeta", les exposicions artístiques de quadres o de ceràmica, sobretot per Sant Bartomeu o Sa Fira...

El doble rellotge de sol de la façana de la nostra església figura a la portada dels calendaris d'enguany de Banca March

Aspectes, uns i altres, que a l'anàlitzar-los detingudament, sia del vèrtex que sia, ens duen a la conclusió que Montuïri camina, despert, cap a un millorament cultural, les bases del qual poden considerar-se ja assolides.

Onofre Arbona

BONA PAU

Director

Onofre Arbona Miralles

Redactor en Cap

Gabriel Gomila Jaume

Redactors i Col·laboradors

Joan Miralles i Monserrat
Joana Martorell Nicolau
Catalina Sastre Pericàs
Maria Roscar Miralles
Andreu Genovart Orell
Joana Mas Mesquida
Pere Orpí Ferrer
Petra Mayol Roca
Ma. Antònia Rigo Gallard
Maria Cerdà Miralles
Guillem Mas Miralles
Miquel Martorell Arbona
Bartomeu Verger Rossinyol

Fotògrafs

Andreu Genovart Orell
Llorenç Capellà Coll

Dibuixants

Mateu Rigo Bonet
Catalina Sastre Pericàs

Administració

Aïna Socias Miralles
Joana Ramonell Sastre

ACLARIMENT

A l'article sobre la nostra història del mes passat, dos trossos de text no sortiren al seu lloc i això fa que no s'entengui correctament. Esperam, però, que el lector espavilat ho haurà sabut captar.

Testimonis d'alegria

El tema de Déu el tractam massa seriosament. Tal vegada sigui per l'educació que hem rebuda des de petits, lo cert és que quan ens dirigim a Déu ens posam molt "seriosos".

A les nostres esglésies està prohibit conversar i riure. En els sermons els capellans "renyam" molt. Les celebracions estan perfectament reglamentades i resulten fredes. La verdadera celebració està més aviat al marge de l'església, a la plaça, al menjador de Ca Ses Monges, a qualque restaurant...

Per altra banda, a Déu el pintam solemne; a Crist, pacient; als sants amb mala cara, als àngels, eteris. ¿Per què serà? ¿Es que Déu no sap riure? ¿Es que Crist no va fer més que sofrir? ¿Es que

un només pot ser sant a força de mortificacions? ¿Es que l'alegria i el plaer són dolents? Encara hi ha pobles en els que la Setmana Santa acaba realment el Divendres Sant.

De tant d'associar Déu amb el dolor i la serietat, resulta que només ens recordam de Déu quan alguna cosa ens fa mal o ens ha sortit torta. En les alegries no tenim Déu present. En tot cas si ho feim encara és per demanar-li perdó, com aquell al·lot que es confesava d'haver rigut dins l'església, o aquell matrimoni que tapava la imatge del Sant-Crist durant les seves relacions amoroses.

Però, ¿qui ens ha ensenyat tanta deformació. Viure la fe amb tristesa és

(Continua a la pàgina següent)

Miquel Massanet Servera, "Parrí"

"Per fer gloses has de prendre "brújola" i no t'has de perdre"

Els pobles no compten sempre amb persones que sàpiguen fer gloses, ja que aquesta curolla és un art que generalment no està a l'abast de tothom.

Aquí tenim Miquel Massanet Servera, "Parrí", un home que enguany serà vuitantí i que des de fa molts d'anys - ell no recorda des de quan - passa gust de fer gloses. I les que fa generalment són apreciades pels qui les saben assaborir.

Aquests darrers mesos l'amo En Miquel "Parrí" no gaudeix de tota la salut que ell voldria per poder-nos atendre amb l'estil que el caracteritza, ni viu amb aquella il·lusió que alegra els qui amb ell comparteixen el temps d'oci; motiu pel qual no ens hem pogut estendre en aquesta entrevista així com teníem pensat, ja que, d'altra manera, la present xerrada hauria discorregut per altres camins.

Així mateix vàrem poder aconseguir aquestes escarides respostes:

-¿Quin temps fa que feis gloses?

-Ja fa estona que en faig, però han d'estar bé de salut i jo ja fa tres mesos que no m'hi trobo; i per això no en faig. Em sembla que no tenc il·lusió per fer-ne.

-¿Qui us en va ensenyar?

-En vaig aprendre tot sol.

(Surt per "peteneras" i afegeix:)

-No puc dir que n'apregués dins la presó perquè no hi he estat mai.

-¿Com ho feis per fer-les tan bé?

-Prens aquella "brújola" després de tenir en compte que tu saps que has de dir això, i no t'has de perdre. Només has de pensar amb allò, perquè si no, t'equivoques... i ja estàs perdut.

-¿Quin tipus vos agrada més?

L'amo En Miquel "Parrí" és trempat, francot i divertit.

Així el topàrem fa tres anys, repartint caramels al nins petits del parvulari

"Per fer una glosa mai m'han donat un duro"
"No vaig estudiar res. Per fer gloses no han de pensar, les han de dur dedins".

-De tota casta. No tenc preferència per cap tipus.

glosadors que vengueren per Sant Bartomeu?

-¿Quina opinió us varen causar els

-Aquells homes varen fer el que jo
(Continua a la pàgina següent)

Testimonis d'alegria

(Ve de la pàgina anterior)

un escàndol. Parlar de Déu només tràgicament és una blasfèmia. Seria mal de fer enumerar totes les causes d'aquest embull; són molts anys d'història, maneres de concebre la vida des de cultures passades. Déu no és un sàdic al que se l'aplaca amb sang. Déu és tot cor. Déu és misteri d'amor i d'alegria. L'Esperit és la rialla fresca, l'èxtasi, la dansa de Déu...

Per això Déu no vol que visquem angoixats i preocupats, sinó confiats i alegres. L'Evangelí no és una tesi docto-

ral, ni un codi de lleis, ni una cadena d'oracions. L'Evangelí és l'anunci d'una immensa alegria: l'arribada del Regne, l'arribada de Déu. Aquesta és la Bona Notícia que encara no hem entès i per això els creients tenim un posat trist i les nostres celebracions surten fredes i rutinàries. No ens acabam de creure que la fe és una festa i aquest és el motiu pel que no es nota l'alegria a les nostres cares. Pareixem morts, no tenim un aire de salvats i a posta no contagiam els que no creuen.

El nostre desig no pot ésser mai una alegria "light" o falsificada; no es compra als mercats ni es troba a les sales de festa, sinó que brolla de dedins i té el seu origen en l'Esperit.

Cada persona i especialment cada cristià està cridat a ser un testimoni de l'alegria. Aquesta és una qualitat que no té el nostre món. Esforcem-nos per contagiar-la.

Andreu Genovart

(Inspirat en un fulletó de Càritas Nadal 89)

Miquel Massanet, "Parrí"

(Ve de la pàgina anterior)

faig ara. Aquests homes vengueren amb els papers bruts, i quan em sentiren a mi, no és per dir-ho —afegí l'amo En "Parrí"—, quedaren assustats i les gloses no els sortiren. No eren glosadors fins, eren glosadors aficionats, com jo.

—¿Heu cobrat mai per fer una glosa?

—No, no m'han donat un duro mai.

—¿Heu de pensar molt per fer-ne?

—No: per això no han de pensar, l'han de dur dedins.

—¿En què us basau per fer una glosa?

—Segons la persona. Allà on n'he fetes moltes és en el menjador de la Tercera Edat i el dia de Sant Antoni. Segons on som sé que l'he de fer d'una manera o de l'altra.

—¿Vàreu estudiar per saber tant de vocabulari?

—No; no vaig estudiar. Empr les paraules de sempre, només és que les seleccion perquè rimin.

—¿N'heu escrites?

—Jo, no. Ara, dites meves, n'han escrites moltes.

—¿Només en feis quan us en demanen?

—M'agrada fer gloses si vénen glosadors, i també dins el menjador de la Tercera Edat amb motiu d'un sant o d'un aniversari de qualque comensal.

—Heu fet cap glosa a qualcú important?

—Sí, que n'he fetes. N'he fetes que fan referència a política i a polítics, a dones guapes i a més persones.

—Ara mateix, ¿podríeu fer-nos una glosa per a BONA PAU?

(Després de cavil·lar una estona i de pensar que un mes no li varen dur la nostra revista, ens va enflocar aquesta:)

A BONA PAU

Pareix que vos heu perdudes, o bé que heu tornat mudes, o de mi vos oblidau; si d'aquesta forma actuau, jo prendré altres mesures.

(També va recordar la que Na Maria "Rabent" li va fer, publicada pel novem-

Termòmetre de la pau

Si et desentens dels conflictes del teu poble, no construeixes la pau.
Si gires l'esquena al germà, gires l'esquena a la pau.
Si recules davant la dificultat, estàs retardant la pau.
Si opines sense fonaments, enrareixes la pau.
Si no surts mai voluntari per res, no parlis de pau.
Si fa temps que no has fet silenci, no esperis la pau.
Si no estimes, no demanis pau.

Quan prens responsabilitats que ningú vol, desvetles la pau.
Quan lluites per la justícia, fas trobadissa la pau.
Quan no critiques per darrera, fas obra de pau.
Quan saps obrir-te als altres, fas créixer la pau.
Quan dediques temps a fer un servei, ets llevat de pau.
Quan no tens por de la veritat, ets profeta de la pau.
Quan per damunt de tot, l'altre és persona, estàs dignificant la pau.
Quan comparteixes els teus béns, fas creïble la pau.
Quan engresques l'altre a viure, escampes la pau pel món.
Quan estimes com Crist estima, en tu floreix la pau.
Només quan estiguis cansat de cercar-la, la PAU et vindrà a trobar.

LA VENGINA DELS REIS

L'arribada dels Màgics d'Orient cada any centra l'atenció de tot el poble, però sobretot dels nins que amb tanta il·lusió esperen la seva arribada

bre passat a BONA PAU).

—¿Heu pujat damunt cap escenari, llevat del dia de Sant Bartomeu?

—Sí; un dia a Algaida i un altre a Sant Joan.

Aquí vàrem haver d'aturar-nos. El seu semblant expressava massa bé el

seu esgotament. No obstant, a la despedida ens prometé que quan torni gaudir de salut podrem tornar comptar amb les seves gloses.

Ma. Antònia

N. de la R. - Dins l'arxiu de BONA PAU encara disposam d'algunes gloses de Miquel "Parrí" que mai no hem publicat i que pensam oferir si no ens n'envia d'altres.

DOS DITS DE SENY

Ja s'ha fet tradicional el sopar al menjador de les Escoles el dissabte de Nadal a la sortida de Matines. I també ja s'ha fet tradicional, com molts han pogut observar, que entre els assistents hi sol estar més representada una o altra tendència política, segons el color de la gent que predomina o duu la doma dins la directiva de l'APA.

Tothom és ben lliure de fer allò que més bé li sembli, però creim que tant l'Associació de Pares com les celebracions de Nadal haurien de quedar al marge de la política, i no "mesclar ous amb caragols".

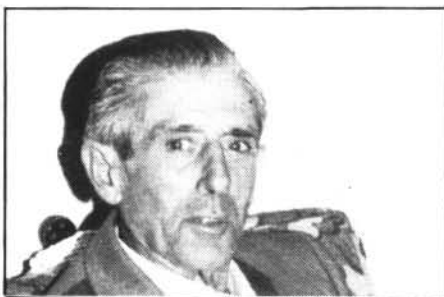
Si volem que la difícil tasca educadora sigui eficaç, procurem que els al.lots no puguin aprendre dels adults a "mirar-se com els fesols" o a "esser pocs i mal avenguts".

Anirira bé recordar de tant en tant aquell conegut eslògan de l'Escola de Pares de Ràdio ECCA: "Els fills no aprenen, imiten".

PUNTUALITZACIÓ

En el número de desembre passat, a l'entrevista que es féu a l'amo En Ramon de Son Canals, diu: "Treballàvem a una fàbrica molt gran..."; quan en realitat havia de dir: "Treballàvem a una finca molt gran..."

Rectificam la paraula que fou una equivocació involuntària i demanam disculpes.
M.M.A.

**L'HOMENATGE ALS PASSATS
JUTGE DE PAU I SUPLENT**

L'homenatge que el 10 de desembre es va retre al jutge passat, Bartomeu Ramonell, i al seu suplent, Damià Aloy, fou una mostra de l'apreci amb què se'ls tenia a la vila per haver exercit satisfactòriament els càrrecs de posar justícia i pau entre els montuïrers, els passats 25 anys.

Aquest esdeveniment —senzill, com ho eren ells— va consistir en una Missa solemne, realçada per la coral "Mont-Lliri", un dinar, que amb els homenajats va presidir Joan Verger, i l'entrega de sengles plaques d'agraïment.

CONCURS DE BETLEMS

En el concurs de betlems del passat Nadal, organitzat per l'Ajuntament en col.laboració amb la Parròquia, s'hi presentaren 21 betlems.

El premi al més original fou per a Miquel Morell, "S'Espardenyaret", mentre que el més tradicional l'obtingué

Antònia Calafat, de "Son Manera".

Els tres premis per als qui es presentaven per grups foren concedits als alumnes de Catequesi, als de cinquè curs i al Local Jove.

UN LLIBRE NOU**DICCIONARI VERMELL
de Llorenç Capellà**

Aquesta obra, Diccionari Vermell (1) del qual n'és autor el nostre paísà Llorenç Capellà, consisteix bàsicament en una relació, ordenada alfabèticament, de les persones que varen morir a Mallorca víctimes de les represàlies derivades de la Guerra Civil passada. No és que l'autor pretengui acusar ni denunciar, sinó "informar d'uns fets que, ens agradin o no, es varen produir a Mallorca fa cinquanta anys. Al mateix temps, el Diccionari és, òbviament, un homenatge a la memòria dels qui varen ésser víctimes d'aquell odi irracional que va semblar de cementeris, sota la lluna, la nostra terra".

Als qui creguin que aquest llibre no és oportú, se'ls ha de recordar que la història conté també molts de fets imprementables que, entre altres coses, ens han de servir per mostrar-nos els errors comesos a fi de no tornar-los repetir. -O.A.

(1) "Diccionari Vermell" de Llorenç Capellà.- Editorial Moll.- Palma, 1989.

MUEBLES BAUZA® S.A.

EXPOSICIÓ

Carrer Major, 22

Telèfon 55 03 50

Apartat de Correus núm. 106

07500 - MANACOR

(MALLORCA)

OBRES de MESTRES

Hi ha objectes que d'una sola mirada ens atrauen, no sabem el motiu però ens agraden. Són les Obres dels Mestres Artesans. Objectes fets segons vells procediments o, de vegades, fruit de la innovació i la creació dels artesans d'ara.

Per això la Conselleria de Comerç i Indústria del Govern Balear creà l'etiqueta de "PRODUCTES DE QUALITAT ARTESANA".

Per protegir els vells artesans i per promocionar els nous creadors. Així quan vostè compra un producte artesanal, aquesta etiqueta és tota una garantia.

GARANTIA ARTESANA

**A l'hora de triar,
cerqui aquesta etiqueta.**

És un missatge de:

GOVERN BALEAR
CONSELLERIA DE COMERÇ
I INDÚSTRIA

L'AJUNTAMENT INFORMA

RESUM DE L'ACTA DE LA SESSIÓ ORDINÀRIA DEL 28 DE NOVEMBRE DE 1989

INFORMES I COMUNICACIONS

El batle va informar i donà compte a la Corporació dels següents assumptes:

Del conveni firmat entre la Conselleria de Cultura, Educació i Esports de la C.A.I.B. i el Ministeri d'Educació per a la inversió de més de 3.000 milions de pessetes a fi que tots els centres d'ensenyament i educatius puguin disposar d'instal·lacions educatives adequades. La inversió s'ha de realitzar dins quatre anys i es pot sol·licitar la inclusió de les obres pertinents.

De la sessió celebrada el 3 de novembre pel Consell Executiu de la Federació de Municipis, ressaltant l'aprovació dels pressuposts per a 1990 i les quotes que han d'aportar els ajuntaments, així com l'elecció de presidents de les Comissions.

LIQUIDACIÓ DE LA RECAPTACIÓ

Una vegada examinada la liquidació de la recaptació d'enguany en període voluntari i altres impostos i quotes, fou aprovada per la Corporació amb el següent resultat:

Concepte	Ingressos	Pendent
Ingr. directes	283625	87507
Urbana	10.738202	697718
Rústica	416900	19804
Act.Profes.	61759	41998
Act.Comerc.	1.868529	573945
Total	13.369013	1.420972
Cam.Prop.	550625	108005
Reg.Agrari	2.667073	238753
Total	3.217698	346758
Total volunt.	16.586711	1.767730
Pendent	415247	3.504207
Suma total	17.001958	5.271937

PLA DE MILLORA DE FAÇANES

Donat que les sol·licituds pugen a 6.086039 ptes. i conforme a les previsions, l'import sols arriba a 1.500000

ptes., la Corporació acordà aprovar les sol·licituds presentades, si bé es rebaixaran proporcionalment fins a 1.500000 ptes. I concedir un plaç de 6 mesos per realitzar les corresponents obres.

OBRES D'INFRAESTRUCTURA

Donat que Montuïri està mancat de qualsevol tipus d'infraestructura referent a la captació i distribució d'aigua potable, la Corporació, per unanimitat va acordar sol·licitar al Consell Insular de Mallorca la inclusió en el "Projecte de captació d'aigua potable" en el pla plurianual d'inversions per a obres d'infraestructura hidràulica, sol·licitant una subvenció del 75 per cent del cost total per a finançar aquest projecte.

BAR - RESTAURANT

També per unanimitat s'acordà informar favorablement la sol·licitud de VERICBEN, S.A. per a l'obertura, instal·lació i funcionament d'un bar-restaurant així com la instal·lació d'un tanc de propà en el quilòmetre 28⁸ de la carretera Palma-Manacor.

REFORMA CIRCULATORIA

Davant la moció d'urgència presentada pel PSOE demanant un pertinent acord en vista de les dificultats d'accés al Col·legi Públic pels carrers veinats, la Corporació per unanimitat va acordar les corresponents senyalitzacions de tàfic en el carrer Mestre J. Porcel a fi que sols es pugui aparcar en el seu costat esquerre. I que es procedesqui a efectuar una completa vigilància als accessos a l'escola a les hores punta, per part de la policia local.

ACTIVITATS EXTRA-ESCOLARS

El PSOE presentà també una altra moció d'urgència exposant que degut a la modificació de l'horari escolar, a resultes del qual els alumnes disposen de dos horabaixes lliures, i essent que l'APA organitza una sèrie d'activitats d'esplai i joc extra-escolars, de la qual se'n beneficien la major part d'alumnes, però no tots perquè aquestes activitats són remunerades; exposa que tots els alumnes sien atesos en benefici d'un ensenyament públic i no discriminatori; sol·licita que l'Ajuntament subvencioni com a mínim una activitat per a cada alumne necessitat; i a més que l'Ajuntament organitzi alguna activitat cultural, d'esplai o d'oci per als alumnes en general de forma gratuïta i que hi puguin participar tots.

S'acordà deixar l'assumpte damunt la taula a fi que la Comissió de Cultura estudiï, valori i concretitzi aquesta proposta a fi de poder adoptar l'acord que millor convengui.

PRECS I PREGUNTES

Joan Mas preguntà per què, si es canvia el dia del ple perquè tots els regidors hi puguin assistir, avui no hi assisteixen aquells que motivaren el canvi. El batle manifestà que l'absència és casual i degut a qüestions professionals urgents.

Biel Miralles sol·licita informació de l'estat dels següents assumptes: Expropiació del Molí des Fraret, Projecte del restaurant Centre Comercial, projecte de centre esportiu i recreatiu, adquisició de terrenys per a la piscina municipal. A tot això el batle oferí l'oportuna informació i les explicacions pertinents.

Feliç Any Nou

El batle i regidors de l'Ajuntament desitgen a tots els montuïrers un bo i venturós 1990

S'HA DIT QUE...

... per si qualcú no entenia es rètol lluminós de "BONES FESTES" des brendolat des balcó de s'Ajuntament, i no se sentia del tot felicitat amb aquestes dues paraules, a s'arbre plantat a plaça hi posaren un ridícul cartellet que deia "felicidades".

-oOo-

... Un parell de dones parlaven de peix i deien que es gerret per fregir era mes "humil" que sa sardina. Una que no hi sentia massa bé, exclamà: "¿Qué deis? ¿Que es gerret va a mil".

-oOo-

.. crida s'atenció que es programa "Marxa fresca" de Ràdio Murta tengui cridades des de Lloseta i Ses Salines i en rebí tan poques de la vila. ¿Per qué deu ser?

-oOo-

... dues dones trobaven que era més bona de pujar sa costa d'En Matarino que no sa des gener.

-oOo-

... es batle tengué un mal somni. Somnià que els Reis li duien sa presidència de tres comissions més.

-oOo-

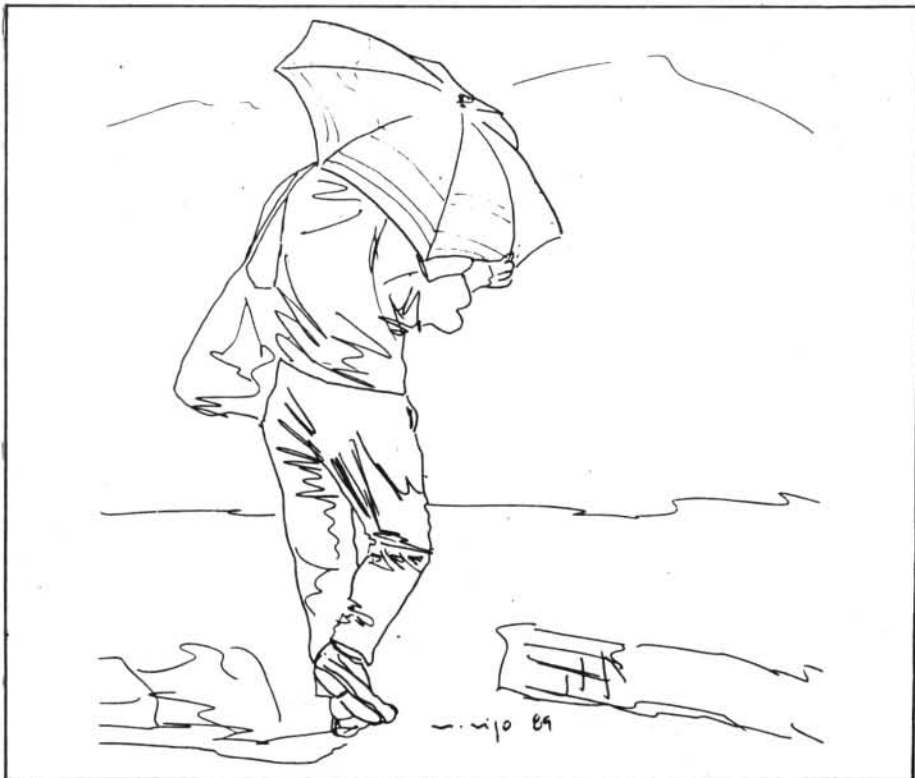
... es vespre de matines, en es sopar de s'APA, a ses escoles, ets al.lots feien

IV FIRA D'ARTESANIA

L'Ajuntament de Montuiri va presentar un estant a la "IV Fira d'Artesania i Antiquaris", "Balear - 89", que se celebrà en el recinte ferial de IFEBAL, en el Polígon de Llevant, a Ciutat, des del 2 al 10 de desembre passat.

Els participants a l'estant de Montuiri, tots residents a la vila foren: Jean Anne (ceràmica creativa), Jordi C. Torres (enquadrernació), Alba Papini i Vicenç Alberola (màscares), Lina Llompart Fullana (ceràmica decorativa) i Sandra Alberola (macramé i brodats) de l'ex-cooperativa de Montuiri.

Dijous dia 7 de desembre fou el "Dia de l'Ajuntament de Montuiri". Es va presentar una demostració d'artesanía (macramé) i també una petita desfílada presenciada pel Batle de Montuiri.

"Es paraigües sa nit de Cap d'Any no serviren per abrigar-se des ploure, perquè ja s'havia aturat. Alguns l'empraren per esquivar ets esquitxos de xampany"

trui i un pare per posar una mica d'ordre digué: "Al.lots: feis bonda o si no me trauré sa corretja". Ets al.lots se posaren a riure i un d'ells digué: "Si vos treis sa corretja vos cauran es calçons".

-oOo-

... es director de sa nostra revista estava tan animat dins s'arxiu de s'Ajuntament consultant dades per treure a BONA PAU, que es temps li passà volant. Quan volgué sortir trobà tancat per tot i començà a fer "els passos" per allà dedins, fins que es batle, des de fora, el va veure i anà a obrir-li. Està vist que no se pot esser tan lletraferits.

-oOo-

.. dins Can Pieres dia 30 de desembre es va sentir aquest diàleg:

-¿Qué, va bé?

-No.

-¿Qué te passa?

-Que demà és es darrer dia de s'any i l'any que ve encara hauré de fer feina.

-No fa falta que s'Ajuntament organitzi sa bauxa de ses dotze campanades de sa nit de cap d'any, es poble totsol se'n desfà la mar de bé.

-oOo-

... entre acudits i rialles sobre batalls i altres herbes es feren comentaris a plaça sa nit de cap d'any. Es més seriós

fou aquest: Així com anualment es Consistori anomena es "Batle des Puig", així també hauria d'anomenar es "Batle de ses bataiades". D'aquesta manera veuríem una desfílada de regidors sonant ses campanades enmig de s'aclamació popular.

-oOo-

... es féren les 12. A plaça de gom a gom i amb molts d'externs, se celebrà estruendosament i gojosament s'arribada de 1990. Llástima que mancàs Na "Tugores". Es seu substitud no li arribà, ni de molt. Esperem, però, que aquesta nova dècada ompli tots es desitjos, fins i tot es des qui no se saben conformar. I... "Molts d'anys".

EN XERRIM

2a. EDICIÓ DE "LA BONA NOVA"

En pocs mesos s'ha esgotat la primera edició del llibre "La Bona Nova", traducció dels quatre Evagelis "en la parla popular de Mallorca". Com informàvem a BONA PAU del mes d'agost, hi han treballat durant llarg temps els rectors solidaris Pere Orpí i Bartomeu Tauler.

Per les festes de Nadal va sortir de la impremta la segona edició, també de 3.000 exemplars. Que tengui tant d'èxit com la primera.

"Modelmon" celebrà el primer aniversari

Una gran festa cultural amb la participació d'un centenar de montuïrers

"El Casal d'Algaida" va complir un any d'activitat el passat 21 de desembre. Els promotors volgueren aprofitar aquesta avinentesa per oferir una interessant manifestació cultural a aquelles persones que d'una o altra manera se senten vinculades amb el Centre Insular d'Antiquaris, Ceramistes i Afins allà instal·lat. I al mateix temps, més que donar a conèixer les diferents activitats que es desenvolupen, exposar una mostra de les tasques realitzades en el transcurs d'aquest primer any.

El vespre d'aquest dia poguérem gaudir de l'actuació de Bernat Pomar, mestre violinista, oferint-nos alguns dels seus èxits. També aplaudírem —i amb gust— Paula Rosselló, soprano manacorina ben coneguda en el món del "bel canto". I el mestre Rafel Nadal, el qual, al piano, acompanyà excel·lentment un i altra.

Una rellevant mostra dels més prestigiosos pintors mallorquins, sota la direcció de "Galeries Bennassar" de Pollensa, que realçava l'interior del Casal, també fou inaugurada. I a continuació poguérem contemplar alguns dels treballs dels alumnes de l'Escola de Ceràmica de "Modelmon" i que ha dissortegut sota la direcció de Lina Llompart. Mentrestant els alumnes que han

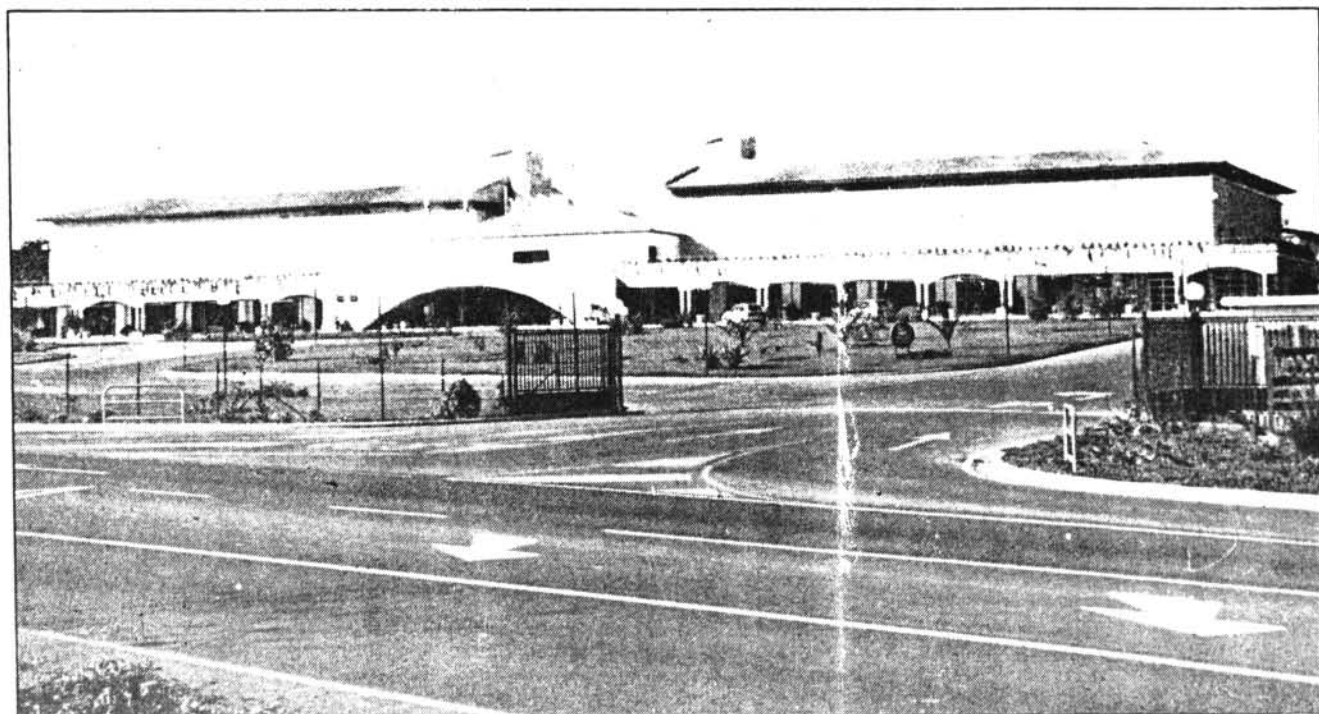
Una de les classes de l'Escola de Ceràmica de "Modelmon" que imparteix Lina Llompart

aprofitat el curs, reberen l'adient diploma.

No mancà tampoc una exposició del "Gremi d'Artesania Creativa de Balears" que presideix Aina Maria Lliteras, així com una mostra de ceràmiques antigues coordinada per "Art de Mallorca". Unes exquisides exposicions que podran

ser visitades fins al proper 20 de gener.

Cal dir que nombrosos montuïrers acudiren aquest dia a "Modelmon". Uns eren alumnes, altres pares, professors, familiars, convidats... tots ben acollits pels propietaris o responsables d'aquest complexe cultural que també dóna realç a Mallorca - O.A.

El Casal d'Algaida ja ha complit el primer any de funcionament

CLUB COLUMBÒFIL

A l'assemblea celebrada el passat 31 d'octubre, després d'oferir la informació econòmica adient, es va procedir a la renovació de la junta directiva, tenint en compte que el president, Miquel Gomila Mas, ja havia complit el seu mandat de 4 anys i volia deixar el càrrec.

Fou elegit per majoria Sebastià Barceló Verger, natural de Vilafranca, soci de Montuïri des de fa quatre anys, gran columbòfil i molt conegut aquí, ja que la seva mare, Maria Verger, és de la vila.

La junta, a més del president, està constituïda per Gaspar Socias, Vicepresident; Jaume Martorell, Secretari; Joan Lluís Gayà, Tresorer; i Miquel Gomila, Josep Sánchez, Jaume Sastre, Bartomeu Amengual, Joan Sastre i Joan Bauzà, Vocals.

També fou aprovat el pla d'entrenament d'aquesta temporada. Els coloms s'amollaran en primer lloc de la urbanització Son Gual, després de S'Arenal, Colònia de Sant Jordi, Porto Colom, Artà, S'Esgleietta, Santa Ponça, Camp de Mar i Santa Ponça. Després començaran les amollades oficials des d'Eivissa i la Península.

El calendari d'enguany és molt extens, ja que hi haurà vuit amollades des d'Eivissa, sis d'Alacant, dos Valdepenyas Baza, Puertollano i Cabeza de Buey, motiu per qual serà necessari comptar amb molts de coloms i ben preparats.

La novetat d'aquesta temporada és la participació del colomer del Col·legi Públic per primera vegada. Compten amb deu coloms cedits pels socis i esperem que puguin concursar almanco a les proves de velocitat (Eivissa i Alacant).

Jaume Martorell

ROBATORIS

Ens pesa haver de tornar manifestar el fet de la propagació dels robatoris a la vila, tant a les cases del poble com de fora vila, així com les freqüents subtraccions de vehicles. I això que ara ha augmentat la vigilància de la Guàrdia Civil.

És molta la gent indignada per tals succeïts i que exterioritza el seu descontent. Esperam, però, que es posarà remei a tals pillatges i es donarà el merescut escalivament als autors dels nefasts furtus.

El colomer del Col·legi Públic participarà per primera vegada en competicions oficials

“CORREDURIA GOMILA”

Per tractar-se d'una paisà nostre, ens ha alegrat saber que la “Correduria de Seguros Gomila”, a tots els qui resultaren afectats per les inundacions del passat 6 de setembre del llevant de Mallorca, abans que finalitzàs l'esmentat mes ja tenien la conformitat dels perits del consorci. La celeritat amb què s'avaluaren els danys va sorprendre afortunadament els mateixos assegurats, motiu pel qual merescué la felicitació de les oficines del Consorci d'aquesta entitat que dirigeix Antoni Gomila.

També volem afegir que l'Associació de Propietaris de Finques Urbanes de Mallorca acaba de contractar Antoni Gomila com assessor de l'entitat en temes propis del seu ram.

PARALITZACIÓ DE PLANEJAMENTS URBANÍSTICS

Segons es va fer públic, a la darrereria del passat novembre el Govern Autònom va aprovar la paralització cautelar dels planejaments urbanístics a 43 municipis de Balears, entre els que s'inclou el de Montuïri.

Aquesta mesura s'ha presa mentrestant no s'arbitri definitivament el catàleg d'espais naturals que s'han d'incloure dins una normativa general que permeti

saber tant els que s'han de protegir com els aptes per a construir i urbanitzar sense fer malbé el paisatge en tots els indrets de la nostra Comunitat.

PREMSA FORANA Carles Costa, nou President

El passat 15 de desembre, l'Associació de la Premsa Forana tengué Assemblea General a Sant Joan així com renovació de la junta directiva.

Des d'aquesta data ocupa la presidència Carles Costa, de la revista “Sant Joan”, i la junta directiva que ell encapçala està integrada pels següents: Gaspar Sabater, de “Dijous”, d'Inca; Maria Galmés, de “Flor de Card”, de Sant Llorenç; Rafel Ferrer, de “Perlas y Cuevas”, de Manacor; Jaume Casanoves, de “Veu de Sóller”; Gabriel Fiol, de “Montaura”, de Mancor de la Vall; i Onofre Arbona, de BONA PAU.

A l'Assemblea General ordinària es va aprovar l'ajornament de la convocatòria “Persones del Poble”, s'acordà la reestructuració del “Premis Premsa Forana” i fou assabentada del cens de l'Associació, actualment constituïda per 47 publicacions de diferents indrets de l'illa. També foren consultats, els assistents, sobre l'admissió de dues noves publicacions, a fi que la junta directiva disposi de més punts de vista.

Gabriel Verd Martorell

La seva documentada tesi sobre "Cristóbal Colón" revela

Després d'haver publicat el llibre "Cristóbal Colón y la revelación del enigma", el montuïrer Gabriel Verd Martorell ha continuat investigant —i ja fa deu anys— a fi de donar més solidesa a la tesi de que En Colón havia nascut a Mallorca i en concret a Felanitx, essent fill del Príncep de Viana i de Margalida Colom.

Aquesta passió desmesurada pel tema, juntament amb una incansable paciència l'han duit a cercar per nous arxius, com és el del "Duque de Medinaceli" a Sevilla, l'Arxiu Històric Nacional de Madrid, etc. etc. I aquests darrers anys d'investigació han donat com a fruit la publicació del present nou llibre: "Cristóbal Colón era noble y de sangre real".

Després d'haver publicat el llibre "Cristóbal Colón i la revelación del enigma", el montuïrer Gabriel Verd Martorell ha continuat investigant —i ja fa deu anys— a fi de donar més solidesa a la tesi de que En Colón havia nascut a Mallorca i en concret a Felanitx, essent fill del Príncep de Viana i de Margalida Colom.

Aquesta passió desmesurada pel tema juntament amb una incansable paciència l'han duit a cercar per nous arxius, com és el del "Duque de Medinaceli" a Sevilla, l'Arxiu Històric Nacional de Madrid, etc. etc. I aquests darrers anys d'investigació han donat com a fruit la publicació del present nou llibre: "Cristóbal Colón era noble i de sangre real".

—¿Què pretens amb aquest darrer llibre?

—En aquest, com molt bé diu el seu títol, present una sèrie de documents que donen solidesa; no que sols era mallorquí, sinó que era noble i de sang reial. D'això hi ha bastant documentació que ho corrobora.

—¿Podries citar-ne alguna?

—Com a citació podem xerrar d'uns solvoconduits que es feren al mateix temps que les capitulacions de Santa Fe, en el mes d'abril de 1492, o sia molt de temps abans del descobriment d'Amèrica; és a dir, uns sis mesos abans. Aleshores, en aquests documents, que es conserven a l'Arxiu de la Corona d'Aragó i que estan firmats pels Reis Catòlics, podem llegir un fragment que diu: "Aquí enviamos a nuestro noble i capitán Cristóbal Colón". Això fou molt abans

del descobriment d'Amèrica i ens duu a pensar que era ell.

—¿Hi ha més proves?

—Sí; encara en podríem citar bastants més, demostrant que era noble, però crec que ben bé podem parlar d'altres aspectes, com és el cas que en els seus escrits s'hi troben catalanismes. Hem de tenir en compte que hi ha un prestigiós historiador, Henry Harrisse, que devers l'any 1870 ja va donar a conèixer que a la biblioteca colombina de Sevilla hi ha un catàleg, que es coneix amb el nom d'"Abecedarium", on s'hi trobava una anotació a la qual hi havia enregistrada una carta escrita per Colón a l'escrivà d'erecció, en català. La carta ha desaparegut, però el que no ha desaparegut és aquesta anotació. Això ens evidencia que Colón sabia escriure

Portada del segon llibre de Gabriel Verd

Posà el nom en català a una illa que va

en català malgrat no es trobi quasi res complet, redactat en català, en els seus escrits.

—¿De què tracta la part fonamental del llibre?

—En la part fonamental tract de presentar una sòlida refutació a la tesi genovesa; és a dir, a tota prova que han volgut presentar documentalment i amb la finalitat de donar solidesa a una altra teoria. Jo he anat a cercar l'anti-prova a fi de demostrar el contrari d'allò que ells creuen que és el fet definitiu. I això no és suficient el dir-ho, sinó que es tracta de presentar una teoria mallorquina, la qual té una gran lògica i una gran coherència. Així tots els indicis apunten a que és la definitiva.

—¿Per què és que n'hi ha uns que escriuen Colón amb ena i altres Colom amb ema final?

—Històricament se l'ha conegut com a Colón, amb ena. Ara bé, d'acord amb la seva originalitat mallorquina o dels països catalans, hem de tenir en compte que per la seva arrel, és amb ema. I precisament podria citar que es troba bastant documentació amb la qual s'ha enregistrat Colom, amb ema; com és ara la famosa carta de Colom a Lluís de Santàngel, en la qual, quan fan referència a Colom, ho posen amb ema.

—¿Has trobat altres indicis?

—Fixau-vos: una cosa molt curiosa és que també el cronista del rei de Portugal, Barrós, quan fa referència a abans del descobriment d'Amèrica, també escriu Colom amb ema, quan encara, suposant que fos genovès, s'hauria d'escriure Colombo.

—¿Com s'explica que un cronista del rei de Portugal, abans que Colón arribàs a Castella escrigués Colom amb ema i no Colombo quan encara el suposat Colombo no era Colón?

—Això és un altre indicatiu que evidencia que Colón era originari dels països catalans, i per tant cal acceptar la possibilitat que fos de Mallorca.

Verd, investigador

que va néixer a Mallorca i que era noble i de sang reial

La teoria de Verd per descobrir a Amèrica

—¿Quina acceptació ha tengut el teu primer llibre “Cristóbal Colón y la revelación del enigma”?

—Podem dir que ha tengut molt bona acceptació, no sols a nivell nacional, sinó internacional. El Director de la Reial Acadèmia de la Història, Antoni Romeu de Armas, ja ha pres bona nota de tota l'aportació que vaig fer en el nou llibre, al qual fa poc que li he remès aquest. No estaré molt i me n'aniré de viatge i a Madrid esper saludar-lo i tenir una entrevista personalment amb ell. Confii que en tornar d'aquest viatge podré donar-vos bones notícies. De la mateixa manera que el president de la Comissió del V Centenari del Canadà està interessadíssim per aquesta aportació, inclús ja té en projecte fer unes filmacions a Felanitx i de tot quant està vinculat a Mallorca amb Colón, per donar-ho a conèixer a tot el món. Jo crec que això, pels mallorquins, és molt important.

—Pel que veim, ja has fet tres edicions de l'“Enigma”. ¿S'han venut tots els llibres?

—Més o manco, sí; pràcticament s'han anat venent. La primera edició, de la qual se'n féu una tirada petita, es va vendre tota a Mallorca. Ara la segona, com que va ésser més àmplia, s'ha distribuïda per tota Espanya i pot ser que en quedin alguns exemplars. Hores d'ara ja s'ha començat a vendre la tercera edició.

—¿Quants de llibres creus que es poden haver venuts?

—De la segona edició, uns 1.800, i de la primera els mil que es feren.

—¿Té alguna relació Cristóbal Colón amb Montuïri?

—Documentalment, que es pugui provar, jo no he trobat res. A la pràctica he treballat documentalment, perquè tract de provar les coses amb documents i no en coses que contin —sense descartar que puguin ésser veres—. Ara bé, la connexió que ha volgut desenvolupar Rafel Bauzá, a mi em sembla molt res-

SON RAMONET (Alqueria Roja - Felanitx)

Cases de la possessió on va néixer Cristóbal Colón, segons les investigacions d'En Verd

La teoria de Verd és l'única on tot quadra

pectable, però històricament no concorda. Si està, per exemple, comprovat que Colón era noble, si era de Montuïri no era noble; i hi ha molta documentació que ho corrobora; inclús els fets cronològics, l'any que va néixer, les manifestacions del propi Colón —“Yo no soy el primer almirante de mi familia”—, s'ha d'anar a justificar qui era aquest segon almirall de la seva família, que ell havia estat al servei del rei Renato de Anjou com a corsari. ¿Quines raons —es pregunta Gabriel Verd— el pogueren dur a estar al servei de Renato de Anjou navegant amb un corsari? No es pot dir solament “era de Montuïri o de Galícia o de Guadalajara o era Genovès”, sinó que llavors ha d'anar acompanyat d'una lògica i una coherència dels fets.

—¿Què més pots dir de la teoria d'aquest llibre?

—Puc assegurar, i sense por d'equivocar-me, que la teoria presentada en aquest llibre, i ho dic amb humilitat, és l'única de totes les presentades fins ara, i això ho reconeixen moltes persones, en la qual quadra tot. Els indicis apunten que és la teoria definitiva. I que consti que no som el primer investigador en estendre tot això. El que passa és que els altres ho havien desenvolupat

molt poc i no era suficient com per a donar-li una gran solidesa com he tractat de fer ara.

—¿Quines biblioteques has hagut d'investigar per fer aquesta obra?

—S'ha investigat a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, de Barcelona, de Simancas, a la Biblioteca Nacional de Madrid i a l'Arxiu Històric Nacional, també de Madrid, així com a la Biblioteca Colombina de Sevilla i a algunes de Ciutat: a la Biblioteca Pública i a la Biblioteca March.

—I a algunes biblioteques d'Amèrica, ¿hi has investigat?

—No; a Amèrica no hi he anat, si bé he treballat amb llibres que són d'autors americans, com és el cas de l'obra “Vida i viatges de Colón” de Washington Irving, investigador nord-americà molt intel·ligent, del qual hi ha moltes cites en el meu llibre, ja que concorden amb la teoria mallorquina.

—¿Podries concretar més sobre la teoria de què Colón era de sang reial?

—Sí. El Rei de Portugal, quan Colón va tornar del descobriment d'Amèrica, el va rebre com si fos un príncep, cosa que en aquell temps sols es feia amb les persones que tenien sang reial. I si aleshores Colón fou rebut com un príncep, fou perquè era una persona de sang

(Continua a la pàgina següent)

Gabriel Verd Martorell, investigador

(Ve de la pàgina anterior)

reial, d'acord amb la teoria mallorquina que reuneix tots aquests requisits: d'un Colón de Felanitx, fill del Príncep de Viana i d'una mallorquina que nomia Margalida Colom.

—¿Es compta amb altres proves?

—També hi ha la prova gràfica de que Colón, a través de la biografia del Príncep de Viana, mentre va estar a Mallorca, l'any 1459, va estar relacionat sentimentalment amb una mallorquina que nomia Margalida. Després tenim l'altra prova de que Colón, en el tercer viatge que va fer a Amèrica, a l'illa que actualment conserva el nom de "Isla Margarita", de Venezuela, ell la va enregistrar amb la paraula mallorquina de "Margalida". Això és un indicatiu que apunta que a aquesta illa li va posar el nom de la seva mare. Si no, ¿com s'explica que un genovès o un de Guadalajara posàs un nom a una illa enregistrat en mallorquí? Això és un altre argument molt important que reforça aquesta teoria.

—¿Has trobat molts de contraris a les teories que tu sostens?

—Contraris, des d'un punt de vista científic, encara no n'he trobat cap. A lo millor qualcú ha optat pel silenci; si bé em consta que a través de la premsa s'han escrit algunes coses des que he publicat el segon llibre, però fins ara a mi no em consta, inclús a nivell nacional. També em consta que fins i tot els genovesos, a una publicació feta a Gènova, ja han xerrat de la publicació del llibre en italià. Ara bé, l'únic que dic jo del llibre és que Colón no xerrava italià. La resta no ho citen, han optat pel silenci. Com que veuen l'assumpte un poc desbaratat veient que presentem aquest V Centenari amb il·lusió, crec que ho tendran difícil. A això li hem de concedir un temps perquè ara, que hem donat solidesa a la teoria mallorquina, l'hem de difondre. Una vegada que s'ha creat el producte, necessita un temps perquè la gent el conegui. I és per això que us agraeix, a tots els mitjans de comunicació, la col·laboració que prestatu, perquè això és una cosa que té, a través de vosaltres, la possibilitat d'arribar a molta gent.

No s'ha trobat cap document que provi que Colón nasqués a Montuïri

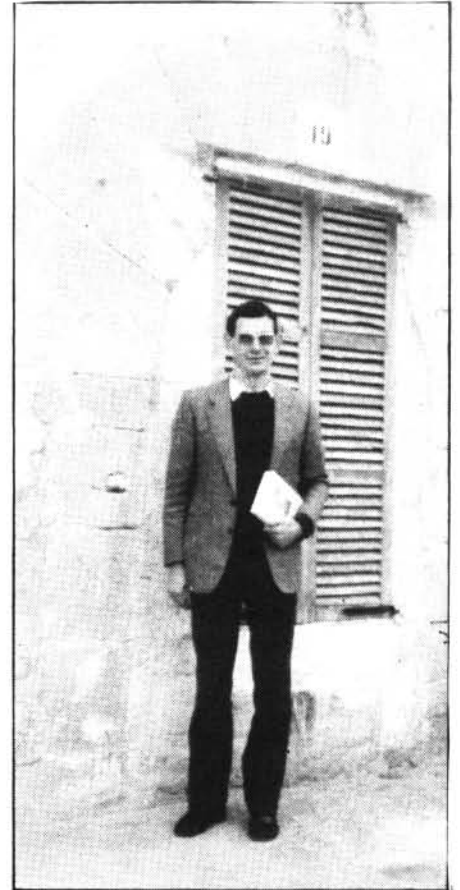
—Per part dels òrgans centrals, de Madrid, ¿has tingut notícia que s'hagi fet alguna cosa en aquest sentit?

—He informat de tot això a l'Institut de Cooperació Ibero-americà i n'estan prenent bona nota; però en quant a ajudes contesten que no tenen doblers. Ara bé, jo crec que ells pràcticament actuen d'una manera imparcial perquè també hem de tenir present que dins Espanya se sostenen altres teories, inclús aquí a Mallorca i a Montuïri mateix: que si eivissenc, que si montuïrer, que si de Felanitx, que si de... i l'Institut citat el que vol és no entrar en polèmica, afavorint uns i oblidant els altres, deixant que sien els mateixos historiadors els qui s'arribin a posar d'acord. Crec, per altra part, que l'ens que no estarà molt a pronunciar-se és la Reial Acadèmia de la Història, ja que és l'únic organisme que entén i pot entendre bé d'aquest tema. Cal esperar, però, el resultat d'aquestes noves aportacions. Els vaig enviar el llibre, l'altre dia, i haurem d'esperar uns quants mesos perquè tenen altres coses que fer. De totes maneres, en tenir alguna opinió de la Reial Acadèmia ja us la comunicaré perquè a través de BONA PAU la pogueu donar a conèixer a tots els vostres lectors.

—I als organismes de les Balears, ¿no els has demanat ajuda?

—El Consell Insular de Mallorca el publicarà en català. Ja em participaren a través d'Alfonso Salgado que estaven interessats en editar-lo en català, però abans l'han de traduir, cosa que començaran a fer a partir de gener. També m'han participat que estan interessats en adquirir alguns exemplars per enviar-los a les universitats d'Amèrica i així donar a conèixer aquesta teoria. Jo crec que, des d'un principi, les autoritats d'aquí veran amb escepticisme aquestes investigacions, però ara, dins les seves possibilitats, estan cooperant.

—¿Quins són els teus projectes immediats?

Verd en una de les visites que feu a les cases de Son Ramonet

—Tot d'una fer una difusió d'aquesta segona publicació per tota Espanya, donar-la a conèixer a tots els llocs on més vinculació té el tema colomí. I com que això costa uns quants de milions de pessetes, no és fàcil per a una persona que viu d'un sou aconseguir aquesta quantitat de milions. Jo hi tenc moltes inversions. Ara bé, si les institucions col·laborassin, l'any que ve ja podríem començar a donar-li difusió per Amèrica, segons el projecte que realment tenc. Però, per això, es necessiten molts de doblers.

—¿De quants d'exemplars s'ha fet aquesta edició?

—De dos mil exemplars.

—Vols afegir qualque cosa per als montuïrers?

—Simplement saludar-los i dir-los que estic molt content de poder donar a conèixer aquestes investigacions que he fet, a través d'una premsa local, com és BONA PAU, la qual jo ja llegia quan era petit amb molta il·lusió, i encara ara llegesc.

Onofre Arbona

Gabriel Jordà Mateu

Durant la seva batlia es projectà la urbanització d'Es Dau i el clavegueram del poble

Des del 20 de setembre de 1950 fins al 12 de gener de 1953 fou batle de Montuïri Gabriel Jordà Mateu, un home senzill, sense pretensions ni massa preocupacions municipals abans del seu nomenament. Havia nascut a Montuïri el 10 de novembre de 1893 i morí el 26 també de novembre de 1966, o sia a l'edat de 73 anys.

De la seva infància sols ens consta que, com els altres al.lots de la seva edat, va anar a escola on aprengué les primeres lletres i quan ja fou un poc major començà a treballar en el camp amb el seus pares.

A la meitat del segle actual el proposaren per ocupar la batlia del nostre poble, càrrec al qual accedí sense haver-ho demanat i per decisió del Governador Civil.

Al dia següent d'haver arribat a l'Ajuntament ja fou inquirit pels funcionaris perquè els pujàs el sou; cosa, però, que no pogué fer tot d'una per manca de doblers a les arques municipals, però sí, ben prest firmava un decret concedint-los gratificacions per carestia de vida.

BEN RECOLZAT

Cal dir, emperò, que des d'un principi va poder comptar amb un primer i segon tinent de batle que li alleugerien en gran mesura la seva tasca com a batle: foren respectivament Joan Miralles Riera i Gaspar Oliver Barceló; el primer d'ells president també de la Comissió d'Obres i ambdós, més tard, batles.

Durant els dos anys i tres mesos del seu mandat sobressurt per damunt de totes les tasques el projecte d'urbanització d'Es Dau, des de la carretera de Porreres fins al quarter de la Guàrdia Civil. Abans de l'estiu del 51 la Corporació municipal decidí encarregar a l'arquitecte Garcia Ruiz l'avant-projecte. Es donaren les passes necessàries i el 28 de novembre següent en el ple d'aquell dia ja s'aprovava el projecte. Poc temps després, Andreu Camps Alcover i Gabriel Ramonell Aloy, propietaris d'una bona part dels terrenys de la futura urbanització, cedien gratuïtament i desinteressadament la part del camp que es requeria

per començar com més prest millor la urbanització. El mateix Jordà fou delegat per firmar amb els propietaris les actes notariales adients.

Un altre carrer que també es deu a la seva proposta fou el que continua tot dret, des del de Mestre Porcel fins a les escalonades de les escoles. Així els al.lots, des de llavors, disposen d'ell per anar i venir de classe.

CARRERS DEPLORABLES

Estava també en un estat molt deplorable, sobretot quan plovia, i era molt estret, el tros de carrer de Garcia Ruiz —avui "Es Pujol"— que anava des de les darreres cases fins a la carretera, davant l'estació. Les persones d'edat encara recordaran que es va eixamplar i es va construir la voravia; amb la qual cosa, a més d'esser una millora tant per als qui hi circulaven a peu com per als qui hi transitaven amb vehicle, ofereix, des d'aquells dies, una cara digna als qui per allà entren a la vila.

En el seu temps es construïren també nombroses voravies, totes elles sense que els propietaris de les cases abonassin cap mena de contribució especial. Ell sostenia: "És un bé per a tot el poble, per tant ho ha de pagar el poble".

També, i en un altre aspecte, en temps seu la biblioteca de l'Ajuntament es va traslladar a les escoles perquè funcionàs allà i pogués ésser més utilitzada i romangués a l'abast dels alumnes. Com

igualment es va adquirir per als al.lots majors una màquina fresadora, un torn i altres eines per nodrir el taller d'iniciació professional a fi que els alumnes poguessin sortir de l'escola més ben preparats.

ATENT I RESPONSABLE

Quan sols feia tres mesos que havia pres possessió del càrrec, es presentà el Governador Civil acompanyat de la seva senyora i fills, amb l'objecte de visitar la carretera d'Es Puig, aleshores en construcció. Se'n tornaren molt satisfets de les atencions que el nostre batle tengué amb aquesta destacada família. No podia ser d'altra manera tenint en compte la valuosa ajuda econòmica que mitjançant el seu càrrec es rebia.

Encara podem dir més d'aquest home bondadós i afable. Dos mesos abans del seu cessament, era l'11 de novembre de 1952 quan l'Ajuntament aprovava el projecte de clavegueram, una millora per al poble que ja varen dur a terme el seus successors.

Amb intimitat se sentiren comentaris d'ell com són per exemple els que feia de la gent que tenint possibilitats econòmiques es retenia i no entregava el blat que li corresponia i en canvi el pobre pagès no se'n podia escapar. O un altre del primer any de batlia que per les festes de Sant Bartomeu ni la banda de música ni els cossiers volien sortir; i es va veure obligat a pujar-los les retribucions. O de la feina que feia amb els qui complien amb la "fàbrica", donant sempre cap sense tenir-ne obligació. O d'un vespre que es va haver d'aixecar del llit per anar a la casa de la vila a apagar els llums del carrer perquè el saig no hi havia pensat. I d'aquella rata que essent fadrí —millor dit, jovençà, perquè no es casà mai— va tirar al públic de la Sala Mariana un dia representant una comèdia (encara que així ho deia el paper): "ja vos podeu suposar s'esglai de sa gent!".

Podria dir-se, resumint, que fou un batle sense ambicions que sabé exercir el càrrec i del qual els montuïrers no n'estaren queixosos.

Nofre Arbona

Joan Manera, "De Sa Costa"

Als 16 anys se n'anà a Amèrica sense saber lletre ni fer res
Allà en 15 dies es feia especialista

En Joan Manera, "de Sa Costa" té una personalitat peculiar. És un home que romp els esquemes. Simpàtic, vividor, bromista, hospitalari, bohemí, ha arribat als noranta anys amb alguns quilos de menys i amb certa dificultat pel que fa al moviment de les seves cames, altre temps tan lleugeres. La resta tot segueix de la mateixa manera: nas afavorit, ulls de mirada polissona i el seu pèl negríssim. Aquest gitano de lluna verda fou l'amo del "Bar Rosales", tota una institució a Ciutat de la postguerra. Obrí les seves portes l'any 42 i les va tancar el 75. Fou conegut, especialment, perquè allà hi assentà els seus reials una famosa penya taurina anomenada "La Lidia".

"Pueblo mío que estás en la colina", canta José Feliciano. Es fa de nit a Montuïri. No és per casualitat que, en una casa que sobrepassa el segle d'existència, presidesqui l'estança principal un enorme quadre del torero mallorquí "Sacamontes". Assegut a la seva butaca, al costat de la porta d'entrada, En Joan "de Sa Costa", pren la fesca i contempla el moviment d'anades i vengudes. Amb la mà aguanta un "mata-mosques" que, al llarg de la xerrada, manejarà amb molta familiaritat, com si d'una batuta es tractàs, per amunt i per avall, a la dreta i a l'esquerra.

PER AMÈRICA

—Ja estam impacients per conèixer les vostres aventures.

—Vaig emigrar dues vegades a L'Havana, altres dues a Bons Aires. Vaig viure una temporada a Mèxic i un mes als Estats Units.

—¿I tot això sense saber lletre?

—Vaig aprendre a llegir a Cuba, quan tenia 18 anys. Me'n va ensenyar un amic meu mitjançant lletres d'un diari. Després em va escriure una carta perquè em servís de model i, a partir d'aquí, ja vaig poder escriure als meus pares i a una al.lota que aleshores tenia.

—¿Què li diríeu a la vostra al.lota?

—Li vaig enviar una poesia.

—¿D'inspiració pròpia?

"Tota la meua vida he estat socialista" "Sempre he fet de senyor"

—Ja no ho record. Deia així:

"Tienes que venir a verme,
prenda de mi corazón.
Si es tu gusto y agrado,
me mandas contestación".

Quasi tenc la seguretat que m'ho vaig inventar.

—Però, de poesia no viu l'home.
¿Quina feina fèieu per Amèrica?

—Quan me n'hi vaig anar, als 16 anys, no sabia fer res i tot d'una tenia esment als cavalls, a més d'ajustar el tros als negres que tallaven canya. Era una espècie de majoral. Però prest em vaig adonar que, allò que es pagava bé, era el treball especialitzat.

—Aleshores...

—Em vaig presentar a una obra que construïen, que dirigia En Pep "Solle-ric", un altre montuïrer, i li vaig demanar que em deixàs treballar allà 15 dies sense cobrar res. Així em vaig fer picapedrer. Més envant vaig voler ésser

fuster, concretament em vaig interessar per les persianes, que aleshores tenien molta demanda. Vaig seguir el mateix camí, em vaig dirigir a un fuster i li vaig fer la mateixa sollicitud. "Ja som fuster" i com a tal em vaig oferir. "¿Sabeu fer persianes?", em demanaven. "A Mallorca sempre he fet persianes", contestava.

—Hi ha que veure, hi ha que veure...

—Sí, em feia especialista amb molta facilitat, en 15 dies. S'ha de reconèixer que tenia molta manya. També vaig ésser mestre en la col·locació de rajoles i, aquesta vegada, a set montuïrers que treballaven amb mi, els deia: si feis lo que jo faig, vos don deu "pessos".

—¿Us anava bé el castellà?

—No gaire. Em costava parlar-lo, però quan demanava treball, ho feia en castellà. Pel que fa a la resta, com que hi havia tants de mallorquins, no hi tenies necessitat de canviar de llengua.

Persones de Montuïri, a L'Havana, arribà a haver-n'hi més de 40.

FUGINT DEL SERVEI MILITAR

—¿Passàreu les vostres joventuts dellà la mar?

—Em vaig fer desertor, no volia fer el servei militar. Aquesta fou una de les raons per les quals me'n vaig anar a Bons Aires i, a la tornada, una vegada que els de la meua companyia ja estaven llicenciats, em vaig presentar a don Guillem Homar, aleshores jutge d'Inca, i em digué que quedàs al seu servei, i ja tot d'una em féu un permís per tres o quatre dies i vaig venir a Montuïri. Encara no vaig haver posat peu en terra i ja vaig tenir el "Cabo" de la Guàrdia Civil, acompanyat d'un guàrdia, disposat a detenir-me. Li vaig dir: "Vostè no tindrà collons per dur-me pres" i li vaig mostrar el permís.

—¿Així que no féreu el servei militar?

(Continua a la pàgina següent)

Fou l'amo del "Bar Rosales" de Ciutat durant 33 anys Comissaris de policia, magistrats, batles, "jefes", missers...eren clients seus

(Ve de la pàgina anterior)

Ni tampoc vaig estar a la presó, gràcies a don Guillem Homar. Aquestes obligacions no van amb el meu caràcter. A mi m'agradà recórrer món, conèixer gent. Per cert que, tornant de Mèxic, en el vaixell, vaig coincidir amb "Rafael, El Gallo", que venia a torear a Mallorca. Viatjava acompanyat d'una gitana. Ens férem molt amics.

AMIC DE TOTS

—Ho crec.

—Em feia amic de tot el món. En aquesta casa hem organitzat menjades amb més de 80 persones, i en el bar, igual. Tots els convidats eren batles i "jefes", tots eren superiors. He estat una de les persones més famoses de Ciutat.

—Quina sort teneu alguns...

—En el bar de Ciutat veníem entrades de toros, no hi havia altra taquilla en tot Palma. Més tard, n'obriren una altra, però vaja, no interessa, la meua fou la primera. Encara més, no tancàvem mai, ni tan sols teníem clau. Jo em quedava durant tota la nit i, els matins, em rellevava la meua dona.

—¿Hi havia gresca, a la nit?

—Jocs de cartes.

—Oh!

—Quan la música de Porreres amenitzava les "corrides" de toros s'aturava a ca nostra, una vegada acabades, i organitzàvem un petit ball.

—¿Sense permís governatiu?

—Tots els comissaris de policia, Sastre, Bordoy, eren clients, lo mateix que els magistrats. Hi havia una penya de vint missers.

—Encara record perfectament que a les dues sales de l'establiment hi havia llargs sofàs adossats a la paret.

—Sí, els vaig regalar. Davall d'aquests sofàs s'hi amagaven conills i eriçons. Els teníem amollats pel bar, però preferien amagar-se de la gent i es posaven allà.

—¿I les caques?

—No en vérem mai. Una vegada uns estrangers es molestaren un poc per mor dels animals. Jo, als estrangers, demanassin el que demanassin, sempre els servia un poc de palo i caçalla.

Pujant cap a la Plaça de les Tres Creus, pel carrer d'Abaix, trobam cases antigues, com la que hi viu En Joan "De Sa Costa"

—I se n'anaven fotuts i contents.

—La meua clientela no era bàsicament estrangera, però el fet de vendre entrades de toros, va suposar que en vinguessin bastants. Jo, aleshores, era l'amo. Aquelles menjades multitudinàries no es tornaran repetir, teníem cent deu cadires.

—Quin imperi!

—Tots eren batles i "jefes". I si durant els tiberis entrava qualcú, no l'ateníem, però tampoc el treiem defora, li dèiem que se servís ell mateix i que deixàs els doblers dins el caixó.

TOROS I "XISTES"

—Durant les nombroses tertúlies de cafè, a les quals per força hi assistíeu, ¿no es xerrava de política?

—Mai; sempre de toros o bé es contaven "xistes". Tota la meua vida he estat socialista i ells ho sabien. Jo els deia que hi havia d'haver de tot: "Volutros sou de dretes", perquè eren de dretes, i jo socialista. Ells se'n reien, "com en Joan no n'hi ha —comentaven— perquè diu sa veritat".

—Crec recordar que la inseguretat ciutadana brillava per la seva absència.

—Sols una nit es presentà una persona que no m'agradava. "No t'acostis que et pegaré un toc", li vaig dir. Sortí corrensos, vaig avisar la policia i el detingue-

ren quasi totd'una. "Jo, saps que anava de viu". Un bon dia un fill d'un conegut general s'acostà amb uns amics a beure una botella de xampany i, en el moment de pagar, el "tio" digué que m'ho havia de donar d'amagat. I va aficar el billet dins la botella. "¿No veus que ara per treure'l hauré de rompre sa botella?". I què vaig fer: La hi vaig rompre en el cap. El seu pare, el general, va alabar la meua manera de procedir.

—Sí, sí, no hi havia inseguretat ciutadana, però teníem dictadura.

—Una dictadura collonuda. A mi no em mataren perquè vaig anar viu. Eren tan dolents que, malgrat que el meu germà Toni era el "jefe" de la falange de Montuïri, m'haguessin liquidat.

—¿Com ho feis per conservar-vos tan jove?

—Sí que he tornat vell, diguem, però, em cuid, em tenyesc el pèl, m'adob la dentadura. Però he tornat veciat, no menj. Quan feia tantes animalades vaig arribar a pesar 88 quilos, i ara ja veus...

"SEMPRE HE FET DE SENYOR"

—¿Amb quin capital vàreu muntar el bar "Rosales"?

—Amb set mil pessetes. Me les va deixar la meua germana Maria i les hi vaig tornar al cap d'un mes. Totd'una va

(Continua a la pàgina següent)

Els deu fets més destacats de 1989

POLÈMICA URBANÍSTICA

Les crítiques, controvèrsies i polèmiques urbanístiques foren "el plat del dia" de les primeres jornades de l'any passat amb motiu de la declaració "d'utilitat pública" del futur complex que es projecta construir en Es Creuers. El batle es va veure obligat a formular concretes puntualitzacions. Més envant, els grups municipals del PSOE i PSM denunciaren irregularitats en obres de gran envergadura a Son Moià, Son Miró i Son Amianes, entre altres. Posteriorment es constituí una comissió instructora i les obres foren paralitzades.

HOMENATGES

Entre els homenatges populars que l'any passat es dedicaren a diferents persones per la labor desenvolupada en el nostre poble, cal destacar el que el 26 de febrer s'oferí a donya Jerònia Juan, mestra jubilada; i el 10 de desembre al jutge de pau, Bartomeu Ramonell i al seu suplent, Damià Aloy, pels 25 anys d'exercici. En l'aspecte esportiu se'n reteren també a Miquel Miralles "Mosquera" (pòstum) i a Llorenç Bauzá "Neo", en concret per la labor dins el futbol.

No sols joveena, sinó també gent major sortí a plaça la nit del 31 de desembre per rebre gojosa l'arribada del nou any

DIMISSIONS I NOUS REGIDORS

Tres dels regidors designats a rel de les darreres eleccions municipals i per diferents motius presentaren la dimissió: Joan Rosselló Mayol (PP), Bartomeu Amengual Mora (PSM) i Guillem Ferrer Arbona (CDS), els quals foren reemplaçats per Rosa Nicolau Pocoví (PP). Joan

Mas Martorell (PSM) i Miquel Ramon Castellà (CDS). També presentà la dimissió dels càrrecs de president de les Comissions del Patrimoni Artístic i d'Acció Social, el regidor Joan Miralles Julià (PSOE), si bé continua dins el Consistori.

RESTAURACIÓ DE L'ORGUE

A principis d'any s'acabà la restauració de l'orgue de l'església i el 18 de març s'oferí el primer concert després de la recuperació amb la participació de la coral "Mont-Lliri". Un adob que costà 1.600.000 pessetes i que sembla l'hauríem de gaudir molt més.

NOU JUTGE

A rel del cessament de Bartomeu Ramonell, fou nomenat Bartomeu Mas Arbona per ocupar la vacant de jutge de pau de Montuiri. També es va designar Joan Bauzá Verger, jutge de pau substitut.

LA DETENCIÓ D'EN MACIÀ MANERA

Es va descriure com d'autèntica sorpresa, commoció i confusió la detenció d'En Macià Manera i el posterior ingrés a la presó d'"Alcalà Meco". Fou acusat de pertànyer a "Terra Lliure" i d'haver-se trobat un "zulo" a Ses Rotes.

Joan Manera, "De Sa Costa"

(Ve de la pàgina anterior)

participar en el negoci una prostituta valenciana anomenada Jenara que, al poc teps, es va veure obligada a abandonar Mallorca. Però a això no ho posis.

—¿Per què?

—Idò posa-ho. Jo era d'aquells que quan duien cent duros dins la butxaca se n'anaven i ho gastaven tot. Fins que, arribat als 37 ò 38 anys, vaig decidir assentar el cap i comprar un cafè. El vaig obrir amb set mil pessetes i el vaig traspasar per dos milions i mig.

—¿Guanyàreu molts de doblers?

—Home, és clar, molts, i sempre he fet de senyor. No és que ho digui jo, demanau-ho a qualsevol. Mai he negat un favor a ningú; al contrari, vaig esser amic d'en Florit que era "jefe" de sindicats i a tots aquells que tenien problemes en el moment de cobrar el subsidi de la vellesa, els hi enviava. Per aquest

camí, a Montuiri cobraren més de cent persones. I a Manacor, i a Porreres i, clar, quan arribava a un poble, era el rei.

—Famós i forrat.

—Sí, senyor. En parlar de mi són molts els qui encara em recorden. Tant és així que encara quan em passeig per Ciutat, s'atura qualche cotxe: "L'amo en Joanet, ¿vol que l'acompanyi?"

—També presumíeu de vestir bé. Com si ho ves.

—Sí, encara que avui em vegis sense corbata. Dins el meu guarda-robes sempre hi havia sis o set mudades noves, trenta camies, trenta corbates. ¿És ver o no?

—I ara, d'aquí endavant, ¿quins plans teniu?

—Viure tranquil. No em queda altre remei: menjar, beure i viure tranquil.

Margalida Capellà

(Continua a la pàgina següent)

Els deu fets més destacats de 1989

(Ve de la pàgina anterior)

BARS, RESTAURANTS I ALTRES

Aquest any passat s'ha inaugurat el bar de "Ca Na Magdalena", el restaurant "Cas Carboner", s'ha ampliat el d'"Es Creuers" i s'ha donat "llum verda" per instal·lar una benzina, un centre esportiu i un complex comercial en Es Creuers. També, des del mes de febrer, funciona a Montuiri una fàbrica d'espuma a la qual hi treballen quatre persones

NOUS VESTUARIS

La inauguració dels nous vestuaris en el camp de futbol coincidint amb la del "Torneig de sa Llum", pot considerar-se com el fet esportiu més rellevant de l'any.

GUÀRDIA CIVIL

Els efectius de la Guàrdia Civil que hi havia en el quarter de Montuiri foren traslladats a Algaida. Encara que el servei de vigilància quedi atès, el fet és que aquí no tenim "puesto" de la benemèrita.

LOCALS PER A L'ESCOLA DE MÚSICA

Coincidint amb la festa de Santa Cecília, foren inaugurats en els baixos de la Casa de la Vila dos nous locals per escola de música. Una millora que a la llarga repercutirà dins l'ambient musical de la vila.

ALTRES FETS DESTACATS

Molts d'altres esdeveniments de tota mena s'han donat l'any 1989 en el nostre poble. Consideram que són dignes de destacar les nombroses celebracions dui-

"Sa Fira" celebrada el primer diumenge de desembre fou la de més afluència de públic i expositors dels darrers anys. Els aficionats a la caça tampoc mancaren a la "Mostra de sa Perdiu" ni en el "parat simulacre".

tes a terme per l'Associació de la **Tercera Edat**. I d'entre elles sobresurt la celebració, el 23 de maig, del cinquè aniversari de la seva constitució a Montuiri. També fou notícia l'acord de l'Ajuntament d'expropiar "**Es Molí des Fraret**" per dedicar-lo a Escola-Taller per aprenentatge de mestre ferrer, picapedrer... una intenció, però, que sembla de cada dia més utòpica. **Ràdio Murta** va inaugurar noves instal·lacions i ofereix una nova programació, si bé, degut a interferències, es va haver de llevar l'antena de l'interior del poble i traslladar-la al Puig de Sant Miquel.

De gran relevància es poden considerar els premis "Francisc de Borja Moll" concedits a les escoles de Montuiri i un altre a al.lots montuïrers. Malgrat que l'ambient previ a la fira feia dubtar, segons estimacions de molta gent, la darrera ha estat la de més afluència dels darrers anys, tant d'expositors com de públic. Igualment va destacar l'intent de llançar una imatge publicitària dels molins fariners, que

més tard va fruitar en un concurs d'idees per rehabilitar-los

Menció especial mereix el naixement de la revista "**Aixeta**", publicada pel "Local Jove" en el mes de juny, si bé encara esperam el número dos. Igualment és rellevant la xifra de 5.000 volums assolits per la **Biblioteca Municipal**. Com igualment ho foren les obres de reforma i millora en el **Col·legi Públic** per un valor de tres milions i mig. La inauguració del nou enllumenat i de la voravia de l'avinguda del **cementiri** meresqué un comentari favorable.

Finalment volem fer-nos ressò de les nombroses **queixes** sentides al llarg de l'any passat lamentant els defectuosos serveis de la Telefònica, GESA i Correus, però sobretot contra els freqüents robaris. Si bé, el cursos de l'INEM i les diferents manifestacions esportives s'han de considerar com a caires **positius** que s'han d'afegir als que s'han donat dins un poble, com el nostre, que camina, encara que no molt aviat.

Onofre Arbona

PLA "SA NOSTRA" JUBILACIÓ PENSIONS

Sa Nostra Tranquil·litat.

El III Concurs Literari

Les primeres poesies i gloses de nou alumnes

POEMES DEDICATS A RACONS DEL POBLE

ELS GRAONS

Els graons s'han aturat;
quan t'hi asseus pareix que et diuen
Són meravellosos, /alguna cosa,
són cosa no semblant;
s'hi està tan bé tot sol!

Però quan pens que allà
sempre hi ha hagut dol,
se m'umplen els ulls de tristesa.

Neus Oliver - 6è

CARRERÓ DEL CAMPANAR.

Carreró del campanar!
de dia pareix la forja d'en Gorja
i de nit un somni
que no s'ha d'oblidar.

Els nins encalquen els coloms
i amb una pedrada...
feren els graons.

Joan Sampol Roca - 6è.

Un caire nou dins el nostre concurs literari és el que ens ofereixen aquest mes els alumnes de sisè de les escoles: Poemes i gloses. Composicions poètiques que fan referència a festes i a racons del nostre poble, dels quals —en la seva majoria— cal destacar l'originalitat, l'encant i la vena literària que ja comença a aflorar en aquests incipients poetes quan ens descriuen el món que els enrevolta i del que en guarden un record inesborrable.

Fa cinc anys, uns altres al.lots de les escoles ja plasmaren així la seva visió dels cossiers

POEMES DEDICATS A FESTES

ELS REIS

Els nins som feliços;
avui són els reis.
Regals i juguetes,
no tocam a terra,
volam com ocells.

Francinaina Antich - 6è.

EL PUIG

Ha arribat el dia,
tothom se prepara
per fer una caminada.

Hem fet panades,
anirem cap al puig
ben carregades.

Pujarem juntetes
i a les torroneres
comprarem juguetes.

Leonor Ortiz - 6è.

LES FESTES

La revetla, a plaça;
la berbena, a es Dau,
i el dinar a ca meva;
porcella rostida
i sarau per llarg.

Tots a la revetla
el dissabte anam
i el dimoni bots,
corre i recula
sota el foc ben blau.

¿Ja és matinada?
¿la berbena?, ¿Es Dau?

Les campanes sonen
i ens fan aixecar;
cossiers, dimoni,
tambor i flabiol.

Ai!, quina oloreta
que fan els carrers
a posta de sol.

Guillem Andreu - 6è.

ELS COSSIERS

Plens de colors ballen,
són els cossiers...
quins bots!, i com giren!
quan senten el so
dels flabiolers.

El dimoni els mira
i balla com sap.
Quina trepitjada
quan estava a terra
la dama li ha dat!

Gabriel Amengual - 6è.

SANT BARTOMEU

Sant Bartomeu és un sant d'or;
els cossiers i el dimoni
ballen al so del flabiol;
el dimoni baix la rodella es mor,
i els cossiers porten dol.

Joan Socias - 6è.

L'ESCOLA

L'escola és gran;
a l'estiu
les portes es tanquen;
a l'hivern
de cop i volta
les portes s'obrin.
Quina fredor...!

Margalida Sandra - 6è

EL RELLOTGE DE LA PLAÇA

El rellotge de la plaça
toca les set del matí;
les dones s'aixequen
per arreglar el jardí;
els homes s'aixequen...
i se'n tornen a dormir.

Miquel Llaneras - 6è.

Coneguem els jugadors de Preferent

Gabriel Sampol Ribas

Joan Barceló Mayol

Angel Prados Peinado

Foto: Ll. Capella

BIEL SAMPOL RIBAS

Data naixement: 6 - 1 - 70

Equips anteriors i entrenadors: Benjamin Montisión, "Roig"; Aleví Mallorca: "Carrió"; Infantil Futbol-sala Montuïri: "T. Ferrer"; Juvenils Montuïri: "T. Ferrer"; Juvenils San Cayetano: "Cifre"; Montuïri Preferent: "Ll. Amengual" i "Pep Sampol".

Lloc habitual: Davanter Centre.

Equip de les seves preferències: Madrid.

Jugador que més admira: Butragueño.

Opinió del Montuïri: Hi ha molt bon ambient a la plantilla i si la directiva ho vol, enguany pujarem a Tercera divisió.

Anècdota esportiva: Campió de Balears amb el Montisión i amb el Montuïri de futbol-sala. També ha jugat a Nacional.

JOAN BARCELÓ MAYOL

Data de naixement: 11 - 9 - 67.

Equips anteriors i entrenadors: Aleví Montuïri: "Biel Niu"; Infantil Montuïri: Joan Rosselló; Juvenil Montuïri: "Joan Rosselló" i "Joan Verger"; Porreres At: "Pep Vilar"; Montuïri Preferent: "Castillo", "Sampol", "Ll. Amengual" i "Dolç".

Lloc habitual: Lateral.

Equip de les seves preferències: Barça.

Jugador que més admira: Van Basten.

Opinió del Montuïri: Molt bon ambient a la plantilla i si duim un poc de sort, jugarem la lliguilla.

Anècdota esportiva: Essent juvenil va pujar de categoria, de tercera a segona. I va jugar una lligueta d'ascens amb el primer equip.

ANGEL PRADOS PEINADO

Data de naixement: 15 - 3 - 59

Equips que ha jugat: Aleví Santo Domingo: "Tomàs"; Aleví Rayo Vallecano: "Bermejo"; Infantil Rayo Vallecano: "Bermejo"; Juvenil Rayo Vallecano: "José Maria"; Aficionados Rayo Vallecano: "Felines"; Mallorca: "Quetglas" i "Oviedo"; Montuïri: "Ll. Amengual"; Porreres: "Zubieta" i "Navarro"; Montuïri: "Miralles", "Castillo", "Dolç" i "Ll. Amengual".

Lloc habitual: Mig centre.

Equip de les seves preferències: Madrid.

Jugador que més admira: Gárate.

Opinió del Montuïri: És l'equip de moda de preferent, perquè no hi ha cap problema.

Anècdota esportiva: Ha jugat amb la selecció espanyola de juvenil "Pereda" i ha fet campió de Castella amb el Rayo.

CORREDURIA DE SEGUROS
GOMILA S.A.

PREUS SELECCIÓ CONDUCTORS

MARCA: .....S.S.O-R.C-OCUP.	Renault 11 GTX.....28.967
Citroen AX TRE.....24.907	Renault 19 GTX.....28.967
Citroen BX 16 TRS.....28.967	Renault 21 GTS.....28.967
Citroen BX 19 GT.....28.967	Renault 5 TL.....22.783
Citroen Visa Challenger.....22.783	Renault 5 TX.....24.907
Fiat 1.100.....22.783	Seat Ibiza Confort-D.....28.967
Fiat Regata 1300 Especial.....24.907	Seat Ibiza Especial 1200-3p.....24.907
Fiat Uno 45.....22.783	Seat Málaga GLX 1500.....28.967
Fiat Uno 70 SL 5p.....24.907	Seat Málaga GLD 1700.....28.967
Ford Escort CL 1400.....24.907	Seat Marbella GLX.....20.044
Ford Escort GL 1600.....28.967	VW. Passat GL-Diesel 1600.....28.967
Ford Fiesta Ghia 1100.....22.783	CAMIONES
Ford Fiesta Trip 1600 D.....28.967	Tara y Cargas - Transp. Propios
Golf Diesel.....24.907	De 4 a 6 T.....80.750
Golf Sprinter 1800-4-P.....28.967	de 7 a 9 T.....85.583
Opel Corsa 1300 SR.....24.907	de 10 a 14 T.....89.623
Opel Kadett 1300 City.....24.907	de 15 a 19 T.....94.287
Opel Kadett 1600 SR.....28.967	de 20 a 24 T.....100.792
Peugeot 205 GR.....24.907	de 25 a 34-T.....113.778
Peugeot 205 GT.....28.967	CICLOMOTORES
Peugeot 309 GL Profil.....24.907	Hasta 49 c.c.....10.119
Peugeot 405 GR.....28.967	TRACTORES
Renault 11 GTS.....24.907	Cualquier marca con remolque...7.187

AUTOMÒVILS: Han d'esser d'ús particular - Majors de 23 anys casats o de 25 fadrins
Experiència de conducció superior a 4 anys - No haver tengut cap sinistre en el darrer any

MONTUÏRI: Jaume II, 4 - Tel. 64 60 43

PALMA: Pasaje Sta. Catalina de Siena, 2 - Entr. 2 C - Tel. 72 27 36

MANACOR: PL. Ramón Llull, 22 - Tel. 55 13 56

El Montuïri continua amb aspiracions

RESULTATS DE FUTBOL

BENJAMINS

Lloret, 0 - Montuïri, 3
 Montuïri, 0 - Binissalem, 2
 J. Sallista At., 2 - Montuïri, 0

ALEVINS

Montuïri, 7 - Can Picafort, 0
 Barracar, 2 - Montuïri, 3
 La Salle Manacor, 0 - Montuïri, 1

Quina lliga fan aquests alevins! En nou jornades celebrades, han guanyat vuit partits, empatat, un i no n'han perdut cap. Han marcat 28 gols i n'han encaixat 3.

INFANTILS

Barracar, 2 - Montuïri, 2
 Montuïri, 2 - Sallista, 2
 Montuïri, 2 - Porto Cristo, 0

JUVENILS

Algaida, 2 - Montuïri, 2
 Montuïri, 5 - Campanet, 0
 Sant Marçal, 3 - Montuïri, 2

I PREFERENT

Montuïri, 5 - Alcudia, 2

Excel·lent partit i sorprenent resultat (per la diferència i número de gols) enfront del líder i ex-tercera divisió. L'Alcúdia no va saber digerir la derrota ni la superioritat local i va fer ús de la duresa.

Montuïri, 4 - Murense, 1

Fàcil victòria davant un històric que atravesava per problemes de directiva i afició.

Santanyí, 3 - Montuïri, 1

Darrer partit de la primera volta. Esperàvem, com a mínim un empat. Després d'haver marcat els locals, el Montuïri va obtenir la igualada amb un gol de Juanjo. Però després el Santanyí es va imposar.

Poblense, 0 - Montuïri, 0

Amb bon peu va començar el Montuïri la segona volta. Pels nostres, era un partit molt important, ja que, havent obtingut un punt continua ben classificat, en quart lloc, i amb fonamentades aspiracions de jugar la lligueta d'ascens.

RESULTATS DE BÀSQUET

CADET FEMENÍ

Santanyí, 27 - Montuïri, 54
 La Porciúncula, 40 - Montuïri, 50
 Montuïri, 52 - Santa Mònica, 42
 Montuïri, 47 - Perles Manacor, 38

Després d'haver jugat la primera jornada de la II volta van líders de la classificació.

El dissabte dia 13 d'aquest mes disputen un partit decisiu per aconseguir el títol de campió de Mallorca. Juguen dins Sant Josep, segon classificat.

INFANTIL FEMENÍ

Montuïri, 51 - Bons Aires, 65
 Lluçmajor, 22 - Montuïri, 88
 Santanyí, 35 - Montuïri, 11

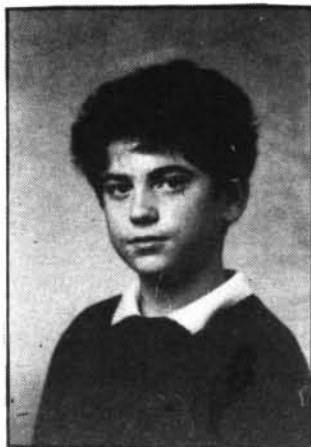
JOCS ESCOLARS

Els jocs escolars als que participa el Col·legi "Joan Mas i Verd" i dels que ja fèiem referència el mes passat, són futbol·sala i mini-bàsquet.

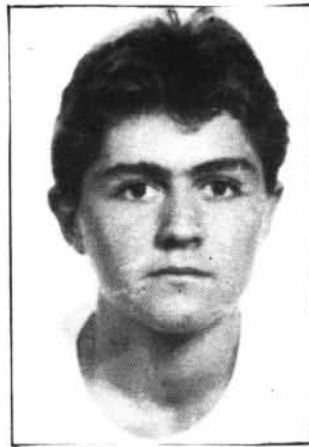
Totes les competicions començaran a partir d'aquest mes de gener i dels

(Continua a la pàgina següent)

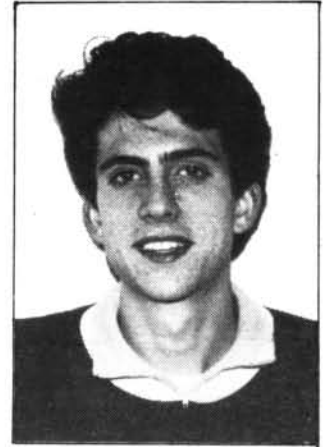
Tres joves futbolistes montuïrers, preseleccionats

Jaume Mas Rigo

Bartomeu Verger Rossinyol

Gabriel Arbona Ginard

La pedrera futbolística montuïrera dona bons fruits. En el termini d'un mes, tres jugadors montuïrers han estat convocats per a formar part de tres diferents pre-seleccions de Balears.

Es tracta de Jaume Mas Rigo, a la categoria infantil; de Bartomeu Verger Rossinyol, a la

categoria sub-16, i Gabriel Arbona Ginard, a juvenils.

Per cert, que dimarts, 19 de desembre, en Es Revolt, s'hi entrenaren els pre-seleccionats sub-16.

Enhoranona als tres jugadors i al club!. A veure si arriben a la final. Endavant!

TEMPERATURES DE 1989

Mínima més baixa: 5° (6 gener (nits més fredes) (25 " (10 agost
Mínima més alta: 25'50 (23 " (nits més calentes) (27 " (28 "
Màxima més alta: 32° (23 juliol) (dia més calorós)
Màxima més baixa: 12° (19 gener) (dia més fred)

ESPORTS

(Ve de la pàgina anterior)

equips s'encarregaran l'Associació de Pares i l'Escola de Bàsquet del Col·legi.

FUTBOL SALA: 3 EQUIPS

A futbol-sala hi haurà tres equips. El del cicle inicial és entrenat per Joan Verger Jaume i els seus rivals (si és que es pot parlar de "rivals" en aquesta edat) seran Petra, Sant Joan, Sant Jordi i Verge de Monti-Sion de Porreres. Tenen sis i set anys i cursen primer i segon d E.G.B.

Dos regidors de diferent signe polític s'uniran per acompanyar els benjamins: seran el batle Joan Ramonell i el regidor Pere Sampol. Fan tercer i quart curs (8 i 9 anys). A la comarca jugaran amb Sineu, Verge Monti-Sion, Sant Jordi A i Sant Jordi B.

A ran que hi ha molts de jugadors de futbol aleví (més de vint) i resulta impossible que tots s'alienin en els partits oficials, s'han creat dos equips de futbol-sala que seran dirigits per Cristòfol Amengual a fi que tots puguin estar practicant l'esport. Participaran en els jocs escolars de la comarca. En el grup aleví hi ha el Montuiri, Escola Nova de Porreres i Lloret.

Per tant, a futbol-sala tendrem tres equips: Cicle inicial, Benjamí i Aleví.

MINI-BASQUET

Amb les vint jugadores que ensenya En Mateu Coll es faran dos equips (A i B) que s'enfrontaran a Lloret, Petra, Sineu i Santa Eugènia. *Gabriel Gomila*

DEMOGRAFIA

NAIXEMENTS

29 Novembre: Yolanda Mesquida Vidal, filla de Santiago i de Maria Antònia.

4 desembre: Joan Antoni Adier Costa, fill de Josep Antoni i Margalida.

DEFUNCIONS

Dia 2: Pere Cerdà Miralles, casat de 77 anys. "Badia".

Dia 5: Aina Verd Mas, casada de 82 anys. "Bulla".

Dia 5: Pere Gomila Mesquida, casat de 82 anys. "Saig".

Dia 7: Joana Aina Mayol Garau, viuda de 82 anys. "Rustida".

Dia 8: Miquel Mesquida Ribas, casat de 71 anys. "Paulino".

Dia 28: Rafel Trobat Trobat, casat de 77 anys. "Hortolà".

RESUM DE L'ANY 1989

Naixements: 10 (5 nins i 5 nines)

Defuncions: 29 (14 homes i 15 dones)

Pèrdua: 19 (9 homes i 10 dones)

Matrimonis a Montuiri: 15.

Com podem comprovar, el poble segueix decreixent. Però sobretot cal destacar l'elevat nombre de matrimonis, que és prou esperançador.

25 anys enrera

Gener de 1965

CURSET D'EXSECALLAR

Un curset de poda d'ametler i d'albercoquer es va celebrar organitzat per "La Caixa" els dies 12, 13 i 14 de gener. I el 29 es va concloure amb una conferència-col·loqui a la Sala Mariana amb assistència d'uns 200 agricultors.

PLUVIOMETRE

Pluja del mes de desembre

Dia 4	9'90 litres
" 6	1'10 "
" 26	13'00 "
" 27	16'50 "
" 28	1'10 "
" 29	8'50 "
" 30	24'90 "
Total	75'00 "

Resum de l'any 1989

Gener	10'90 litres
Febrer	26'25 "
Març	28'50 "
Abril	64'80 "
Maig	14'40 "
Juny	83'20 "
Juliol	75'60 "
Agost	48'80 "
Setembre	81'90 "
Octubre	4'20 "
Novembre	39'30 "
Desembre	75'00 "
Total anual	552'65 "

El dia més plové fou el 12 de juliol, que caigueren 75'60 litres per m²., quan en tot el gener de l'any passat sols es recolliren 10'90 litres. És un fet significatiu.

CUINAR EN CASA

CROQUETES D'ESPINACS
XAMPINYONS I CEBA

INGREDIENTS

- 1 manat d'espinacs.
- 1/4 de xampinyons.
- 2 cebes.
- 1/2 litre de llet.
- 125 gms. de farina.
- 1 cullerada de mantega de vaca, sal i pebre bo.

ELABORACIÓ

Es bullen els espinacs amb un poc de sal. Dins una pella hi posam un poc d'oli i mantega. Sofregim la ceba; després els xampinyons ben molts i els espinacs, la farina i la llet. Es fa una baixamel, es passa per ou i galeta picada i es frigen.

Recepta de

Joana Fornés Fiol, "Móra"

24 PÀGINES

Dins un pla de millorament i progrés, intentarem a partir de gener de 1990 arribar cada mes a les 24 pàgines. Tot i amb això continuarem amb el mateix preu de subscripció. Esperam que els nostres amics lectors sabran comprendre l'esforç que suposa aquest progrés.

L'arbre amb les arrels per amunt, símbol d'un món capgirat

LES FESTES DE NADAL

La nombrosa assistència i la participació activa d'un bon grapat de gent fou un^a de les característiques més destacables de les celebracions d'Advent i Nadal. L'arbre amb les arrels per amunt, símbol d'un món capgirat en molts d'aspectes es va posar així com pertoca amb la venguda del Salvador.

El betlem d'enguany, obra d'un grup de joves, va ésser molt encertat, tant en la seva realització com en la idea del camí cap a Jesús. Igualment cal destacar l'ornamentació, els murals i la gràcia i originalitat del betlem dels nins de catequesi.

També cridà favorablement l'atenció la felicitació nadalenca, sobretot pel seu caràcter inter-parroquial, que ens uneix a altres pobles de diferents indrets de Mallorca.

COLLECTA PER CARITAS

La collecta promoguda per Càritas amb ocasió de les festes de Nadal, per estimular la solidaritat amb els germans més necessitats, enguany ha recollit a Montuïri un total de 85.275 pessetes. Moltes gràcies a tots els qui han col·laborat.

CONSELLS PARROQUIALS TROBADA DE REFLEXIÓ

El dimarts dia 9 de gener, a les 9 del vespre, tindrà lloc a la rectoria de Montuïri la segona trobada de reflexió per als membres dels Consells de Pastoral de les parròquies solidàries de Porreres, Montuïri i Algaida.

Es reflexionarà sobre la manera de crear comunitats vives i les seves principals característiques. El tema serà dirigit pel Vicari Episcopal de la IV zona, mossèn Rafel Umbert.

PRIMERES COMUNIONS REUNIÓ DE PARES

D'acord amb el Calendari Pastoral per a les nostres parròquies solidàries recordam que els pares dels nins que enguany facin comptes fer la Primera Comunió, "participaran a una preparació especial, per comprendre millor la iniciació a la fe dels seus fills i viure-la amb responsabilitat".

L'arribada dels Reis Magics, dia 5 de gener, cada any centra l'espectació de tota la ramada infantil del poble

La primera d'aquestes reunions de pares serà el dilluns dia 22 de gener a les 9 del vespre a la rectoria. És imprescindible l'assistència dels interessats (pares i mares), ja que segons el Directori de Sagraments, els pares "són els primers responsables de l'educació cristiana dels seus fills", i "han de ser els seus primers catequistes i acompanyants, ja abans de la Primera Comunió, i han de seguir participant amb ells a l'Eucaristia, progressant en l'educació de la fe". Si no, tots els esforços per part de la parròquia seran igual que fer retxes dins l'aigua.

FESTA DE LA BONA PAU

Dia 24 de gener, en què solem celebrar tradicionalment la festa de la Mare de Déu de la Bona Pau, convidam tots els devots a l'Eucaristia que tendrem a la parròquia, a les 8 del vespre.

FESTA DE SANT ANTONI

Enguany celebrarem Sant Antoni el diumenge dia 21 de gener. A les 11'30 hi haurà l'Ofici solemne, i seguidament

les beneïdes d'animals a l'avinguda des Dau.

ASSEMBLEA DIOCESANA

Acabades les sessions de l'Assemblea Diocesana a nivell de Mallorca, durant el mes de gener els distints grups que hi prengueren part han d'elaborar la seva pròpia programació de cara als objectius fixats per aquests pròxims anys, que quedaren així formulades:

- 1.- Comuniquem l'Evangeli als adults.
- 2.- Comuniquem l'Evangeli enmig de la nostra societat.
- 3.- Comuniquem l'Evangeli des de la pregària.

Entre els grups que participaren en la preparació de l'Assemblea hi figura el Consell Parroquial de Montuïri.

BENEÏDES DE SANT ANTONI

**Enguany se celebraran en Es Dau
Dia 21 de gener a les 12'15 hores**

MOVIMENT DE JOVES

El Moviment de Joves Cristians de Pobles sol celebrar cada any, a un lloc distint, l'anomenada "bauxa de Nadal". Aquesta trobada, que sol tenir un caràcter festiu i de convivència, enguany s'ha programat fer-la a Montuïri dia 6 de gener, donat que són uns quants els joves i al·lotes del nostre poble integrats dins aquest Moviment.

CURSET DE NOVIIS

Recomanam a les parelles interessades que prenguin nota que el pròxim curset prematrimonial començarà dia 12 de febrer, i no dia 5 (com diu el Calendari Pastoral). Es farà a Ca ses Monges de Petra, a les 9 del vespre.